Revista Orfeó Català

SEGONA EPOCA
Número 1
Juny de 1985
Mèxic, D. F.

LA GENERALITAT RESTAURADA

Mary Davins®

AETIAPORT

Distribüidors
a
Mèxic i USA

Laboratoris Daen
BARCELONA

AETIAPORT INC., One Riverwalk Place, 700 North St. Mary's 14th. Floor, Phone: 512/299-6700,
Telex: 767524 HQ SNT, SAN ANTONIO, Texas 78205, USA

AETIAPORT, S. A. de C. V., Municipio Libre 184, Colonia Portales, Teléfonos: 539-66-42/539-66-43
Telex: 1770848 LARTME, Apdo. P.: 61-286, 03300 MEXICO, D. F., México

Revista Orfeó Català

Director
Joan Potau
Editor
Bartomeu Costa-Amic
Administrador
Antoni Solà
Relacions Públiques
Manuel Gaya
Redacció
Miquel Martí
Lluís Marcet
Josep M. Murià
Ramon Palazon
Cèsar Pi-Sunyer

Redacció i Administració: Marsella 45, Colonia Juárez, 06600 MEXICO, D. F.
Tels.: 525-09-25 i 528-83-25

Publicitat: GAYA/SOLÀ
Tels.: 250-47-77 i 566-99-73

Es una publicació trimestral de
ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC, A. C.

CONSELL DIRECTIU ANY 1985:

President
Ricard Escobedo i Icart
Vice-President
Bartomeu Costa-Amic
Secretari
Pau Ruiz i Gusils
Vice-Secretari
Miquel Martí Solé
Tresorer
Vicenç Romagosa i Blanch
Comptador
Mercè Bertran Vinuesa
Bibliotecària
Hermínia Ramon i Lligé
Vocals
Manuel Gaya i Canalda
Xavier Torroja i Sabater
Francesc Vinyals i Carbonell
Antoni Solà i Fisas
Ernest Montfort i Lázaro

SEGONA EPOCA **Núm.1**

Mèxic, D. F. **Juny de 1985**

Edició a càrrec de
B. Costa-Amic/Antoni Solà i Fisas
Disseny, muntatge i producció: Bartomeu Costa Leonardo i Juan Sillero M.
Fotografies de l'Orfeó: Francesc Vinyals

Els autors són responsables dels articles que signen.

Editorial

Després d'un parèntesi d'onze anys i escaig, torna a la vida el portantveu dels catalans de Mèxic **Revista Orfeó Català (ROC)** *en el que podríem dir la seva segona època.*

Onze anys ja fan rastre! Quantes coses no han passat en aquests onze anys!

Si donem una ullada a les pàgines dels números de la revista publicats abans d'ara, constatarem que molts dels amics i col·laboradors, que contribuiren en gran manera a la seva iniciació i continuïtat, ens han deixat per sempre. A tots ells, des d'aquest primer número de la seva segona època, el nostre més pietós i sentit record. Altres, per haver canviat les coses a Casa Nostra, ens han deixat per traslladar-se a la Pàtria i allí reprendre el camí de la vida que vegeren truncada amb la pèrdua de la guerra desencadenada contra Catalunya o conegueren només per referències paternes o amicals, donada la seva poca edat en deixar la terra catalana.

A més, en aquests onze anys i escaig, un fet importantíssim s'ha produït. Després de la crua repressió contra tot el que respirés, fos, o semblés català, Catalunya compta de nou amb la seva Generalitat. Això ha fet que uns altres aires s'hi respirin i els catalans que comencen a gaudir de les seves llibertats no s'hagin d'amagar, disfressar o dissimular que són i es senten catalans.

L'Orfeó Català de Mèxic, en aquests onze anys, ha seguit l'escalf que des del seu inici, l'any 1906, propugnaren els seus fundadors al crear una entitat coral per convertir-se, després, en l'entitat representativa de la colònia catalana a Mèxic. Això volia dir, ja llavors, treballar per Catalunya i donar a conèixer Catalunya. I així ho feren ininterrompudament i a mesura de les seves possibilitats; tasca difícil però meritòria, degut a la poca activitat o a la seva activitat esmorteïda per culpa del nombre cada dia més reduït dels seus socis però que es vegé coronada en els ▶

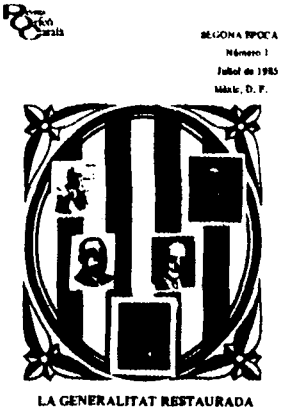

A la portada de **ROC**, en aquest primer número de la nova època, hem cregut escaient de posar-hi les fotos dels cinc Presidents de la Generalitat de Catalunya, restaurada:

Francesc Macià i Llussà (1932-1933).
Lluís Companys i Jover (1934-1940).
Josep Irla i Bosch (1940-1954).
Josep Tarradellas i Joan (1954-1980).
Jordi Pujol i Soley (President en exercici, 1980-1984 i reelegit el mateix any).

anys 1939-1942 i següents amb l'arribada a Mèxic dels catalans que per salvar la vida fugiren de la Catalunya sotmesa.

S'han succeït els Consells Directius; s'han rellevat en els càrrecs les persones, però totes elles, en la seva comesa, han posat sempre i per damunt de tot Catalunya; rebel·lant-se i manifestant-se continuament i sempre que les circumstàncies ho requerien, contra les disposicions i fets que pretenien posar en entredit i àdhuc en perill l'existència del nostre poble en totes les seves manifestacions.

Catalunya resistí i l'Orfeó Català de Mèxic també ha resistit. La sang nova que corre per les venes dels catalans d'allà i els catalans d'ací, té la riquesa i la vigoria que cal en aquests moments. I l'actual Consell Directiu de l'Orfeó Català de Mèxic, com una mostra de vitalitat i d'acord amb el moment present, ha volgut reprendre la publicació de la **Revista Orfeó Català** *com un mitjà eficaç per tal de donar a conèixer als catalans de Mèxic –socis i no socis de l'Orfeó–, als que viuen a Catalunya i als que es troben dispersos arreu del món i amb els quals s'està en contacte directe, les activitats que es venen desenrotllant en terres mexicanes pels qui no hem oblidat ni hem deixat d'estimar Catalunya.* ■

sumari

Editorial 1
Màgia (conte), *Josep Ma. Murià* 3
Obituari 5
El Rei d'Espanya... i el giravolt de maig, *B. Costa-Amic* 6
El soroll i nosaltres, *Pelai Vilar* 9
Cartes d'un heterodox. La joventut sempre té raó, *Angel Estivill* 12
Cafè, copa i puro. Què mengen ara els catalans?, *Lluís Marcet (Gastrófilus)* .. 14
Als lectors de *ROC* 14
Gramaticoses 15
Bústia del lector 15
El monument al doctor Bartomeu Robert, *B. Costa-Amic* 16
Cèsar Pi-Sunyer, Creu de Sant Jordi 1984 19
Les quatre barres. Bilingüisme als Casals? *Antoni Solà* 20
Grup de Teatre 21
Massa Coral. Naixença i renaixença 21
Els àpats de casa meva, *Marta Agulló* 22
Esbart infantil 23
Biblioteca Pompeu Fabra 24
Joventut de l'Orfeó Català (JOC) 26
Escacs, *Llucià Francino* 27
Mots encreuats, *Albert Solà* 28
G.E.C. Grup Excursionista Catalunya. Aplec de Primavera 29
Centre Català de Guadalajara 30
Secció Esportiva. Revetlla de Sant Joan 31
Dansaires de l'Esbart 1985 32

CONTE

MÀGIA

Josep M. MURIÀ

ES VA treure de la butxaca un barret de copa; del barret en féu sortir un colom, i el colom emprengué el vol amb una gran bandera de l'ONU al bec.

Un ah! llargament sostingut omplí la sala, seguit d'uns aplaudiments d'aquells que congestionen el palmells. El mag, d'impecable frac, els regracià amb una reverència que li féu arribar el nas a un pam de terra.

A mi l'espectacle em va a afectar tan al viu que no vaig tenir esma de fer cap exclamació ni de moure les mans. Sentia per dintre el meu cos un trasbalsament com si tots el menuts m'hi anessin despresos, fora de lloc i de funcions. On dec tenir el cor se m'hi passejava el fetge; els ronyons m'empenyien l'estómac, i així, per l'estil, sentia que es comportaven les intimitats de més avall.

Tan susceptible sóc als fets sobrenaturals que quan vingué allò de partir una noia pel mig i després tornar-la a enganxar, vaig perdre el món de vista tot quedant aclofat i desmaiat al meu seient.

Un cop buida la sala d'espectadors, una bruixa a cavall d'una escombra em vingué a reviscolar: "Ep, senyor! Aquí no s'hi ve a dormir". I em va a sacsejar barroerament.

Per instint vaig prendre un aire de dignitat, i tot fent tentines, com si anés begut, les vaig emprendre carrers enllà amb el nord completament perdut, com si la rosa dels vents girés a tall de ruleta. Em trobava de ple dins un món irreal. Tanmateix l'únic que val la pena de viure.

En anar a traspassar una cruïlla, un guarda urbà, posant-me una mà al pit amb gest de paternal protecció, em féu esperar fins que tingués el llum verd. No calia, perquè jo els vehicles me'ls feia passar per damunt del cap; però li vaig agrair la bona intenció obsequiant-li un conill que em vaig treure del butxacó de l'armilla. "Tingui, perquè se'l faci amb arroç."

Amunt i avall de la ciutat, tot jo inflat d'eufòria i d'absència, vaig anar a parar a una plaça ben acollidora. Em vaig asseure en un pedrís amanyagat per l'ombreta d'un arbre. De les branques vaig despenjar-ne un quart de pollastre rostit i una bossa de patates fregides. M'ho vaig cruspir amb parsimònia i satisfacció.

I torno a la caminada, amb la vivència d'unes quantes escenes màgiques que no contaré per ésser de segon ordre. Això fins a vesprejar, quan les cames em començaren a fer figa. Aleshores, d'un camal dels pantalons en vaig fer aparèixer una motocicleta, de molt petita cilindrada, això sí, però amb suficiència sobrada per a transportar la meva humanitat, més aviat esquifida.

En arribar a la dispesa, la mestressa em va rebre emmurriada perquè no li havia dit que no hi aniria a dinar. Em va ser fàcil desenutjar-la oferint-li un ram de flors, ben fresques i gotejant rosada, que em vaig treure d'una màniga del gec.

El que em va resultar impossible fou convèncer-la que és fiqués dintre d'un bagul, per tal de partir-los tots dos per la meitat. Jo prou li vaig assegurar per tots els sants que després la tornaria a acoblar i quedaria com nova, i potser encara una mica afavorida. Negació rotunda. No em quedà altra alternativa que la d'estabornir-la d'un cop de martell al cap. Això ho vaig fer a contracor i amb la temença de macular un xic la puresa del meu comportament sobrenatural.

Com que aquella bona dona tenia un cos bastant revingut, la feina va ser meva per entaforar-la bagul endins. I em calgué asseure'm damunt la tapa per tal de poder-la ajustar.

Amb el xerrac me'n vaig sortir força bé; però no així amb l'enganxada. Em va quedar una mica massa torta. Ja hi tornaré un altre dia. Tot és qüestió de pràctica. ■

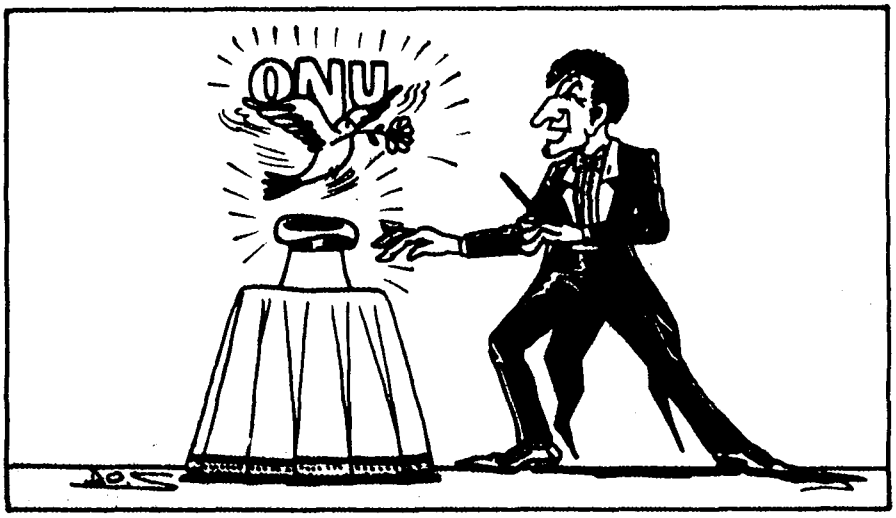

National Paper & Type Co.
de México, S.A. de C.V.

LORENZO BOTURINI No. 64 – Delegación Cuauhtémoc 06800 México, D. F.
Tel. Conmutador 588-86-66 con 5 líneas

HI HA NOMS QUE HO DIUEN TOT EN ARTS GRÀFIQUES

POLAR
La guillotina més venuda mundialment!

HAMADA
Premses Offset d'un i dos colors de mides petites

bracketT inc.
Per a encolar capçades

HALVORFORD-KWIKPRINT
Màquines de daurar

Perforadora Kayser

BELL & HOWELL
Inseridores i etiquetadores de correspondència

OSM
Dobladores per a paper. Fulletons, llibres i revistes

Spartanics
Comptadors elèctrics

Cosidores amb filferro

B·K
Premses per a daurar, imprimir, tallar, i equips per a formes continuades

nebiolo
Una nova generació de màquines Offset per a impressió

Rosback
Per a enquadernació completament automàtica

JORES
Màquina automàtica per a fer etiquetes

OBITUARI

La mitja anyada de l'any 1985 ha estat ben malastruga per a l'Orfeó Català de Mèxic, A. C. Darrerament –era el 13 de juny– i estant ja en premsa aquest número de la revista **ROC**, morí el bon amic, soci de l'Orfeó, i lluitador sempre fidel als ideals més purs de catalanitat, Francesc Farreras i Duran, a la veïna ciutat de Cuernavaca, on residia de feia anys, ja retirat de tota activitat. Farreras i Duran havia ostentat la representació de President del Parlament de Catalunya a l'exili. La seva mort –igual que la d'altres amics i socis de l'Orfeó que l'havien precedit els darrers mesos– fou molt sentida entre la comunitat catalana. Descansin en pau els amics que ens han deixat, i vagi el nostre condol per a tot els familiars.

El taüt que guarda les despulles de Francesc Farreras i Duran, cobert amb la bandera catalana, el dia del seu enterrament a Mèxic ciutat, 14 de juny de 1985.

Entre els ultimament desapareguts cal anotar, desgraciadament, el mestre Ignasi Ribera i Vilaseca, gran orfeonista de socarrel; Andreu Bustamante Arnalich, Ramon Gelis Iglesias, Joaquim Vila Benet, Josep Nadal i el vell lluitador nacionalista Ramon Fabregat i Arrufat. ■

GUARRO

Fundada el 1698

PAPERS ESPECIALS

MATERIALS PER A RELLIGAR

tota mena de llibres.
Llibres de luxe, de consulta, llibres d'estudi, etc.
Relligada de pastes dures, rústega, etc.

PAPERS PER A DIBUIXAR

Des dels papers més tecnificats, com el **Paper Vegetal**, fins als papers de més alta valoració artística per a gravats, disseny, publicitat, etc.

A Mèxic:
INTERPAPEL, S.A.
Álvaro Obregón 168-502,
Colonia Roma Norte,
06700 México (7), D.F.
Telèfon 584-10-55.

A Caracas:
ESPAVE,
Telèfon 521-51-34.
A Bogotà:
P.E.L.,
Telèfon 60-48-59.

EL REI D' ESPANYA... I EL GIRAVOLT DE MAIG

Una cinquena part dels discursos de Joan Carles va ser en català (*Avui*, 18 de maig del 1985.)

"Representeu un poble que s'ha ennoblit en la lluita per conservar i enriquir la seva pròpia personalitat"– declarava el rei Joan Carles en ple Parlament de Catalunya. Aquesta declaració i d'altres d'estil polític semblant feren que el rei es guanyés la simpatia del poble català.

CATALUNYA HA rebut la visita, durant quatre dies de maig darrer, del 14 al 17, del reis d'Espanya Joan Carles I i Sofia. Fet per demés significatiu, perquè l'estada reial a Barcelona no ha estat una visita de simple ritual, sinó que Joan Carles ha tingut converses –moltes i intenses– amb les autoritats i els polítics catalans. S'ha interessat –i les informacions de la premsa catalana en conjunt en són testimoni– per tots els problemes, culturals, polítics, socials i econòmics del nostre país. La qüestió de la marxa del procés autonòmic, que el nostre President Jordi Pujol va plantejar amb claredat al rei, va commoure l'opinió catalana, perque el pensament del rei, manifestat públicament, fou contundent: "La difusió del català no ha de tenir traves"; "El fet cultural català ha d'ésser conegut a la resta d'Espanya i a l'estranger"; "El diàleg és impossible sense Catalunya"; "Si Catalunya va bé, Espanya anirà bé"; "Representeu un poble que s'ha ennoblit en la lluita per conservar i enriquir la seva pròpia personalitat". I quan els membres del Consell Assessor de Cultura de la Generalitat li manifestaren que per als catalans tenia un alt significat que el rei hagués parlat en català en el Parlament, els contestà: "Ho he fet amb molt de gust, però lamento que la meva dicció no és massa correcta".

El primer acte oficial fou la inauguració del monument al doctor Bartomeu Robert. Joan Carles va visitar la Generalitat i va presidir, inclús, una reunió del Govern de Catalunya. També assistí al Parlament en reunió especial i a l'Ajuntament; en ambdós llocs el rei va parlar una bona part del seus dicursos en llengua catalana.

Assistí a una representació al Gran Teatre del Liceu. Va dialogar llargament amb els membres del Consell Assessor de Cultura de la Generalitat com abans hem referit i també va assistir a la Reial Acadèmia de les Bones Lletres i va fer que els acadèmics –diuen les cròniques– anessin sense perruca.

Encara tingué temps de visitar alguns museus i fins i tot va fer una visita de compliment i d'amistat a l'ex-President Tarradellas que estava hospitalitzat.

També va interessar-se pels esforços innovadors que porta a terme la Generalitat en el terreny informàtic i sobre l'àmplia gamma d'iniciatives que el nostre Govern prepara de cara a la integració en la Comunitat Econòmica Europea. Va prometre el seu ▶

millor esforç i suport per tal que Barcelona-92 sigui realitat i va acceptar la presidència d'honor de la candidatura barcelonina a l'Organització del Jocs Olímpics. Tocant a la vida municipal i l'organització territorial de Catalunya va mostrar molt interès per la vida econòmica i social dels ajuntaments petits.

Un fet altament simpàtic i que li va guanyar de manera decisiva la bona acollida dispensada per tots els estaments de Catalunya fou que el rei, segons les estadístiques del cas, va usar la llengua catalana en un promig del vint per cent en els seus discursos. Discursos llegits, és clar, i dits en una dicció –copiem del diari *AVUI*– semblant en molts casos a la parla valenciana.

¿Què al·legaran ara els paios buròcrates castellans, que després de vint o més anys seguits de viure a Catalunya, encara fan l'orni i, massa sovint, diuen que no entenen el català?

Per aquest sol fet l'estada dels reis a Catalunya revesteix una importància desusada. Tota la premsa de casa nostra gairebé ha estat unànime en aquest sentit.

Potser alguns escèptics –més de dos segles d'història capgirada, negra a més no poder, puguin justificar-ho– al·legaran que tot pot ésser pur maquiavelisme polític i que la monarquia mai no ha entès, ni ha volgut entendre, Catalunya. No, no... Nosaltres creiem de bona fe que les coses realment van canviant. Més que en Maquiavel, preferim creure que el rei i els seus envoltants més aviat s'emmirallen, ara, en el nostre Francesc Eiximenis i el seu extraordinari *Regiment de la cosa pública*. El rei regna, pero no governa, ja ho sabem; pero simplement, per mimetisme, les coses dites i reafirmades amb tanta insistència pel rei en els sitials més alts de la vida política, social, econòmica i artística catalana –Generalitat, Parlament, Ajuntament– ens diuen que Ferran I el d'Antequera i l'escena del vectigal han passat a la història. I que el *Decret de Nova Planta* o coses per l'estil mai més no han de retornar.

Amb tot la millor arma i la millor defensa, és que el nostre poble, i la joventut principalment, tingui consciència plena que som un país, amb sentiment nacional complet. I que mentre "fem país" amb les armes al nostre abast, recordem també les estrofes del nostre Himne: "Ara és l'hora catalans, ara és l'hora d'estar alerta..."

Sortosament el nostre President, amb el seu sentiment nacionalista mai no desmentit –anys d'empresonament estoic en plena època franquista ho garanteixen– i aquella frase contundent dita en moments de tivantor política front a Madrid essent ja President: *"Si no som una Nació, què som?"*, en aquests moments és una garantia política per al país. Jordi Pujol al nostre entrende –i les opinions contràries les sabem respectar– té un sentit polític innat, pràctic; sap jugar les possibilitats de cada moment, és pragmàtic. Si fos un polític teòric estricte, com n'hi ha molts, d'aquells partidaris del "tot o res" extremistes, una mica tartarinescos, el resultat potser seria, com en ocasions passades el "no res". Creiem que sap manejar les situacions amb sentit de responsabilitat, a carta cabal, i que sap treure resultats positius a cada moment. El situo al meu modest entendre i des de tan allunyats com estem a Mèxic, com el polític que avui necessita Catalunya... Com ho fou Prat de la Riba, del qual m'imagino deixeble positiu i que va convertint molts aspectes de simple llibertat administrativa en estaments i organismes propis d'Estat.

Jordi Pujol fa l'efecte que de fa anys ha estat un magnífic lector i assimilador estudiós de *La nacionalitat catalana*, el llibre que encara avui tot català que s'estimi hauria de llegir, i recordar com endegava la vida política catalana l'antic President de la vella Mancomunitat.

El Rei presideix una reunió del Govern de la Generalitat.

El Govern Central i el seu equip, enmig del qual hi ha gent realment nostra, potser hauran de recapacitar. Suggerim, pel cas, una edició castellana del *Regiment de la cosa pública* esmentat, de Francesc Eiximenis, publicat 150 anys abans que *El Príncep* de Maquiavel. Cauria molt bé en l'ambient espanyol.

El que s'ha dit a Catalunya aquests quatre dies, i tal com s'ha dit, compromet massa, vulgues que no, tot el govern de l'Estat. Potser s'hi hauran de mirar una mica més quan es tracti de traspassos de serveis, de volguer retallar les facultats estatutàries o de voler escatimar les partides del pressupost al nostre Govern.

Les últimes notícies rebudes ens diuen –escribim el 22 de maig– que sembla un fet palpable que, resultat de la visita reial, les discussions entre el Conseller de Governació Alavedra, posem per cas, amb el ministre d'Estat sobre temes concrets, s'han dolcificat de manera soprenent.

Si el nostre enfocament des de lluny no ens distorsiona la realitat, o com s'acostuma dir "si els arbres no ens tapen el bosc", creiem que la visita dels reis a Catalunya s'emmarca en un clima de resultats positius.

Es per això que hem volgut batejar aquestes notes amb el títol de "El rei d'Espanya i el giravolt de maig". ■

B. C. A.

ilduro

FET A MEXIC
PER
SWEATERS DENMARK

Trípoli 215, Col. Portales
Tel. 672-25-18
03300 México, D. F.

EL SOROLL I NOSALTRES

Dr. Pelai VILAR

Quan es parla de contaminació, tothom pensa d'immediat en la presència a l'ambient, de quelcom de brut, d'afegit, d'aliè a l'atmòsfera o aire que respirem i ens envolta. Però si sentim parlar de contaminació ambiental pel soroll, tot seguit fem una ganyota d'extranyesa a l'enfrontar-nos amb un concepte que no ens sembla natural.

Jo us proposo d'entrar a una discoteca –diguem el Tiberios d'Acapulco o el Bocaccio de Barcelona– amb el ferm propòsit de no ingerir cap beguda alcohòlica, no fumar ni tan sols marihuana i dedicar-nos simplement a ballar o a escoltar els ritmes sincopats i sotmetre'ns a la influència de les llums dites psicodèliques. Un asseguro que en sortireu "drogat". Com drogat? Si no hem pres cap droga? –em direu. Raó us en sobra; no heu pres cap droga "química", però haveu estat sotmesos a l'acció "intoxicant" de noxes (en termes generals, coses que ens fan mal) no químiques ans *físiques;* és a dir, no a substàncies sinó a forces físiques –sorolls, llums psicodèliques, moviment del ball– que us han "noxat".

No sempre l'estimulació física té aspectes tan negatius i ho comprovem amb les músiques militars que enardeixen els soldats. A la majoria del joves actuals, el soroll de gran intensitat –o la música, tant se val– els produeix una sensació de poder (quan més "peta" l'escap de la moto, millor se senten). De vegades aquesta sensació de poder, és substituïda en mascles i femelles, convertint-se el soroll en un estimulador de la libido. ¿Qui no recorda la seqüència de la pellícula "Cabaret", en la que la Liza Minelli té una experiència sexual sota el terrabastall que produeix el metro elevat de Berlin, al passar per un pont?

Fins a l'adveniment de la revolució industrial, els ambients citadí i camperol, mai no foren sorollosos. Els brogits naturals del camp, gairebé mai no eren tan forts que ens obliguessin a tapar-nos les orelles: tot el més que se sentia a part dels bramuls dels animals, era una tempesta, un llamp, els trons, una escopetada i pareu de comptar. A les viles i ciutats el rodar d'un carro sobre el paviment de lloses (..."I sona com un carro el tro de guerra" escriu Verdaguer a *l'Atlàntida* en una formosíssima onomatopeia) o els espectecs dels coets i la traca en els dies de fira o cercavila.

Però què passa amb l'adveniment de la màquina de vapor i les fàbriques que en són la seva conseqüència? Que l'oïda humana ha d'acostumar-se, no de manera esporàdica, sinó que molt sovint, a sorolls ▶

per sobre dels 80 decibels que són lesius per a l'orgue auditiu; i això en forma constant per als treballadors i les persones que viuen a la properia de fàbriques i viles industrials. Afegim-hi la locomoció mecànica tan sobre raïl –trens i tramvies– com independent, automòvils, ambdues sorolloses per excel·lència.

Diguem –potser amb un xic de pedanteria necessària– que el so és la sensació agradable que una certa vibració de l'aire produeix a l'estimular l'oïda i que el soroll és la mateixa sensació però en forma inharmònica i desagradable.

Com que avui tothom parla de "decibels" sense saber ben bé què són, cal que ens perdoneu si us recordo que un senyor americà d'origen escocès anomenat Graham Bell (si ho heu endevinat, és el mateix que inventà el telèfon), va definir la unitat de percepció sonora com "La mínima variació d'intensitat d'un so, capaç d'ésser percebuda per l'oïda humana" a la que per raons matemàtiques que no són al cas se la designà com a decibel per comptes de Bell, unitat que correspon a 10 decibels.

Així quan diem que un so té una intensitat de 80 dB, expressem que es 80 vegades mér fort o més intens que aquella mínima variació que ens ha servit per a la definició.

Perquè ens fem una idea, el soroll ambiental dintre d'una casa varia, segons la seva localització, entre 60 i 80 dB, en tant que la nostra conversa es fa a una intensitat de 60 dB. Si un soroll sobrepassa els 80 dB, es pot considerar nociu, quan és percebut durant la major part de la jornada. A les ciutats amb un gran tràfec rodat, no és rar atényer nivells de 90-100 dB en les hores punta.

Prescindint del sorolls explosius (canonades, barrinades, escopetades) hi han lesions cròniques que s'estableixen lentament, degudes a nostra permanència no sols a les fàbriques de tota mena, sinó en els llocs més impensables, per exemple: a la proximitat o manipulació de les màquines bancàries per comptar la xavalla o les monedes, a les oficines on treballen simultàniament més de 5 màquines d'escriure, i... agafeu-vos! en els assistents a les discoteques i no diem en els músics dels conjunts de rock.

Voldria encara fer unes remarques que crec interessants, malgrat que tinc por d'incórrer en pecar d'especialització, en tant que el que ara pretenem és divulgar. El soroll perllongat, no és que deixi a la gent sorda, el que fa és que insidiosament va disminuïnt la seva capacitat auditiva, sense que el pacient no se n'adoni, fins que la lesió ja és força evident, no per a ell, sino per als altres, que a fi de comptes són els que li faran el retret: Que ets sord noi?

Cal així mateix assenyalar, que no totes les oïdes es lesionen amb les mateixes quantitats de noxes sorolloses, és a dir que hi ha qui s'emborratxa amb una miqueta de vi, i d'altres que "aguanten" molt.

Un altre aspecte a remarcar, és la relació que hi ha entre la lesió i el temps d'exposició a la font sorollosa, com també la relació entre la intensitat del soroll i certes qualitats del so o soroll; el que en diríem el *to*. Els tons baixos són menys agressius que els tons aguts. Finalment l'edat també és un altre factor en quant a què a major edat, la resistència als sorolls està disminuïda.

"...I sona com un carro el tro de guerra..."

(Jacint Verdaguer: *L'Atlantida*)

El problena de la noxicitat ambiental pel soroll, no és una curiositat científica per tal que s'entretinguin investigadors desvagats; és un fet real al que ja s'està enfrontant la societat industrial mitjançant lleis de protecció contra el soroll a les ciutats i sobretot a les fàbriques, mitjans de transport i fent saber als ciutadans que certs esports, motorisme, tir, cacera, i diversions com discoteques, radios i TV a gran volum o l'ús d'auriculars per escoltar música a gran volum, ja estan produïnt una generació de durs d'orella.

En els llocs de treball ja funcionen mesures de protecció sonora de caire obligatori. Aquesta protecció es pot obtenir disminuïnt la font energètica del soroll fins a límits tolerables, emprant nous dissenys dels ginys que produeixen soroll o protegint directamen l'oïda dels treballadors utilitzant taps o auriculars especials o associant ambdues mesures. No cal dir que a la primera són renuents els industrials per l'alt cost que representa i a la segona no s'hi avenen fàcilment els obrers, per la molèstia que produeix l'ús dels protectors.

Altres aspectes nocius del soroll, són el psicològics. Ben conegut és, que en tant que la música "amanseix les feres", el soroll crea un estat d'irritació i d'agressivitat.

Per considerar-la una informació si més no interessant, esmentem tot seguit l'intesitat en decibels, d'alguns sorolls, industrials, citadins i casolans. Heulos aquí: tancs i transport d'artilleria pesada (123), bufador (soplet) d'oxigen (120), pala mecànica (117), aplanadora de pavimentació (116), conjunt de rock (114), rebladora (110), orquestra simfònica (110), forn elèctric industrial (100), teler (106), avió jet a 300 m (103), tractor (98), metro a 50 km (95), fressadora circular (92), impressora (97), segadora (96), compressor de 20 peus^3 (94), moto (90), cabina d'avioneta (90), camió Diesel a 15 m (84), batidores de cuina (88), compactadores d'escombraries (80), automòvil a 10 m (77), música al menjador (76), rentaplats automàtic (75), televisiò (70), tràfec a l'autopista a 30 m (64), conversació (60-65), tràfec reduït a 30 m (50), ambient molt tranquil (30). Cridòria mediterrània (no mesurable).

Si aquesta darrera facècia, a algù no li agrada, li diré per acabar: "Amic, el meu mal no vol soroll". ■

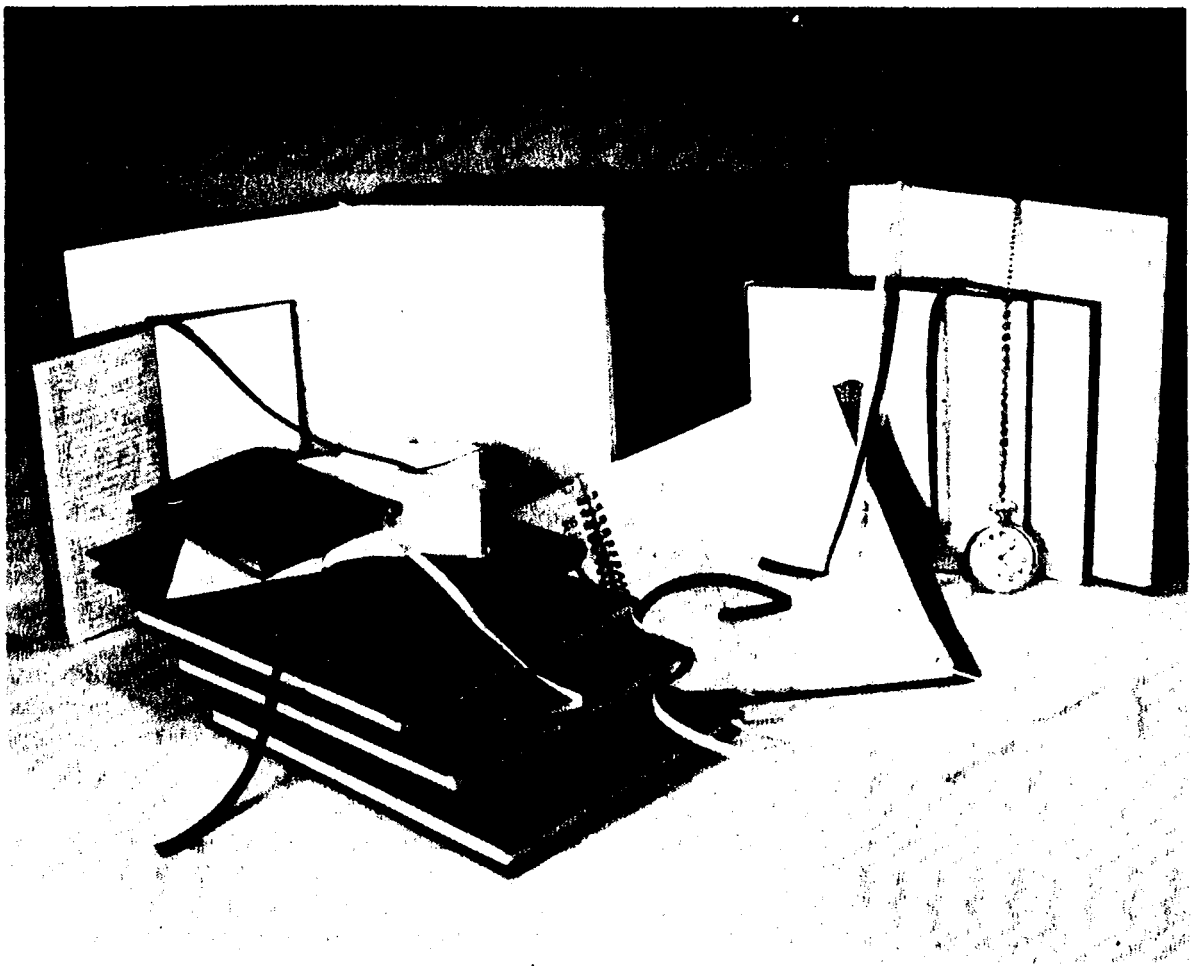

Els dietaris, planejadors i directoris *Lauria:*

l'eina per a treure tot l'entrellat de dates i compromisos

Dietaris i planejadors d'escriptori

Dietaris de butxaca

Línies de directoris de butxaca

Ediciones Lauria, S.A de C.V.,
Alvaro Obregón 168-506,
Colonia Roma Norte,
06700 México (7), D.F.
Telèfon 583-28-83.

LA JOVENTUT SEMPRE TÉ RAÓ, MENYS...

Angel ESTIVILL

Amic:

Socialment la joventut sempre té raó, a despit que quasi mai no se li dóna. A través dels milenis i del segles l'Home de Totes les Epoques ha esmerçat la jovenesa en empènyer el món endavant, a les ordres de l'experiència, mai no comprovada, de la vellúria. Quant l'HTE arriba als 75 anys –als tres quarts de segle– s'integra al Consell de Cent de la Gerontocràcia i, ben inflat de ciència infusa, debuta espetegant el flagell per a fer marcar el ritme als joves remers de la galera. Un tòpic social assimilat a axioma, assegura que el món no està preparat per a donar al jove una bel·ligerància efectiva en la presa de decissions socials o polítiques. ¡I, no obstant, és el jove qui viu el temps d'ara! Es un temps que li pertany. Els vells som dinosauris atrapats en el fang d'una llacuna agònica. En les nostres societats teratològiques els avis tapem als néts la sortida al camp obert, a les rutes noves i als romanticismes d'un sexe pecat original. Els tenim agafats amb la tenalla escatològica dels pragmatismes capitalistes i socialistes-bolxevics units per l'eix d'un sol fariseïsme. I no parlem dels nietzschelians, que són pitjors!

Encara els néts de la nostra banda podrien tenir llurs opcions a un temps propi si tot el tropical enramat de l'arbre marxista, amb més sectes i caps de colla que l'islamisme, tingués en compte l'enunciat afirmatiu de Sartre: "El marxisme segueix vigent perquè les condicions de les quals sorgí no han estat superades. El marxisme, com propòsit i esperança, forma part del segle XX". El vells, inflats de retòriques seques, tallem el camí a les generacions que porten de bandera la única raó que val: la veritat del temps que demà serà viu. Nosaltres serem història i ells l'estaran fent, malgrat el principi irrefutable que, en les ideologies i en les religions, que gairebé sempre són la mateixa cosa, els que manen són el morts.

Si apliquem la calca hegeliana del devenir constant (estancament-revolució-estacament-revolució), pedra angular del marxisme, damunt d'una radiografia de la història, veurem que hom ha avançat molt poc en l'estructuració de les societats humanes, des que la Revolució del Neolític inventà la propietat privada i l'explotació de l'home per l'home que són l'esquelet de ferro del capitalisme modern. Hom podria deduir que l'Home Vell, egòlatra i repressiu, ha entorpit els intents de l'HTE per esborrar les veritats absolutes de la pissarra de la història. Han mancat revolucions i revolucionaris que estructu-

COSTA-AMIC EDITORS, S. A.

Soto 62, Col. Guerrero, 06300 México, D. F.
Tels.: 529-89-36 i 529-89-37

LLIBRES CATALANS FETS A MEXIC

Els catalans en la descoberta i colonització de Califòrnia, A. Carner Ribalta	$ 400.00
El Comte Arnau, Josep Ma. de Sagarra	500.00
Mireia, Frederic Mistral	500.00
La nacionalitat catalana, Enric Prat de la Riba	500.00
El primers romàntics dels països de llengua catalana, Josep Ma. Miquel i Vergés	500.00
Màrsias i Adila, Agustí Bartra	500.00
Gravat català al boix, R. Audivert	500.00
Diccionari ortogràfic abrejuat, Pompeu Fabra	250.00
Les principals faltes de gramàtica catalana, Pompeu Fabra	250.00
Clàssics catalans:	
Llibre d'amic e amat, Ramon Llull	500.00
Regiment de la cosa pública, Francesc Eiximenis	500.00
La conquista de Mallorca, Jaume I.	500.00
Poesies, Auzlàs Marc	500.00
Lo somni, Bernat Metge	500.00
Geografia espiritual de Catalunya (Teories de Francesc Pujols), A. Bladé i Desumvila	250.00

(Quan el franquisme intentava el genocidi cultural contra la nostra llengua i la nostra cultura, la Biblioteca Catalana, a Mèxic, s'esforçava per donar continuïtat a la publicació de llibres en català: llibres que han d'ésser un orgull en la biblioteca de tot català de Mèxic que s'estimi.)

ressin societats diferents a les que s'heredaren del Neolític. L'ètica que, sembla, difonia Alexandre el Gran, era superior a la que imposa l'actual capitalisme i a la que s'ha derivat de la Revolució bolxevic. I una ètica és el destil·lat d'una cultura.

Al parlar de revolucions i de revolucionaris no em refereixo a les utòpiques i estèrils que "es fan", sinó a les que neixen del dolor i marginalment de pobles opresos i miseriats. I tampoc als "revolucionaris d'ofici" que només son mercenaris d'ideologies bèsties. Parlo dels revolucionaris que no confonen la revolució d'un poble amb la d'una "colla". Que saben que les revolucions neixen de pobles prenyats d'injustícies d'ahir i d'avui i que les han de parir "un dia d'aquests". Els revolucionaris "no fem" les revolucions. I no en fecundem cap. A tot el que aspirem, si en topem alguna que no sigui borda, és a ajudar a ben parir i, si s'escau, tallar el cordó umbilical, encara que sigui amb les dents.

A la frase "El deure d'un revolucionari és fer la revolució", li oposo una sola rèplica: La més gran revolució "feta" en el nostre temps fou la nazi i només representà una rebel·lió del nihilisme dels grups endogàmics capitalistes-armamentistes. Solament el nazisme profetitza a data fixa, perquè "fa" contrarrevolucions.

Nietzsche, Hegel, Bernstein, Lenin, Stalin, Trotzki, Maó Tsé Tung ja formen part del panteó de les variants més o menys dialèctiques del marxisme. El capitalisme que és una Epoca històrica com ho és el feudalisme, no tant sols no agonitza sino que s'ha posat a la ofensiva. En bona part del món ja ha esmicolat tots els avenços laborals del segle XX. I està cercant una superioritat estratègica que li asseguri la victòria en la I Guerra Atòmica, de tal manera probable, que cal deixar-nos de prejudicis i reclamar, exigir, el pas a l'acció i la iniciativa del jovent. Només ell pot tenir la veritat dialèctica del "seu temps", que ja no és el nostre, sino del fills i del néts. L'esperit de "colla" és una cosa del nostre i podem pensar que ja n'estan vacunats i no alletaran cap "revolució feta". Recordant-los-hi les més evidents experiències nostres al respecte, sabran deduir que l'esperit de "colla" és l'esperit de "cafre".

Les coses negatives en la lluita dels homes que ara hem passat o estem trepitjant la ratlla del 70 anys, i que fou ben digna, les forjaren els genials cap de cony de les "colles" fanàtiques.

Cal que els ho diguem els vells, amb la mà al cor: La joventut sempre té la raó... menys quan eludeix l'obligació de tenir-la! ■

Cargols a la Catalana
Brandada de Bacallà
Amanida Costa Brava
Espinacs a la Catalana
Canalons a la Barcelonesa
Calamarsos a la Romana
"Zarzuela" de Peixos i Mariscos
Bacallà a la Llauna
Bacallà a la Muselina d'All
Mar i Montanya
Butifarra amb Rovellons
Arroç Negre
Paella Parellada
Filet de Bou a la Muselin d'Anxoves
Conill a l'All-i-oli
Cabrit al Forn
Escudella i Carn d'olla (per encàrrec)
Anec amb Peres (per encàrrec)
Fricandó amb Moixernons (per encàrrec)
Gelat de Prunes a l'Armagnac "Jaume de Provença"
Poma Farcida "Hostal de Sant Jordi"
Figues "Agut d'Avignon" (temporada)

MESON DEL CID

LA LLAR GASTRONOMICA CATALANA

Humboldt 61 – México 1, D. F.
Reserv. 521-19-40, 521-16-61, 512-76-29

CAFÈ, COPA I PURO

QUÈ MENGEN ARA ELS CATALANS?

Durant el primer terç d'aquest segle i ja de molt abans, l'alimentació del català de la classe mitja i benestant no era pas massa imaginativa: Escudella i carn d'olla durant la setmana i pollastre o espatlleta de xai els diumenges; i de tant en tant algun arròs a la cassola.

Les festivitats tenien ja un menú propi i la cuina econòmica es posava al roig viu. Els canalons i la crema cremada el dia de Sant Josep i el plat preferit per l'homenatjat en el dia del seu Sant; el gall dindi o el capó farcit per Nadal i Cap d'Any. I així cada persona recordarà els guisats familiars preferits puix no hem d'oblidar allò que, cada casa és un món.

En una bona part del segon terç del segle, la guerra i la fam, conseqüència de la primera, cambiaren la major part dels hàbits alimentosos substituïntlos pel "menja el que puguis". Després, els aliments compostos i les instal·lacions frigorífiques, símbols d'una suposada societat prepotent, arruinaren quasi totalment la nostra producció avícola i pecuària així com també les primeres matèries naturals.

I ja endinsats en el darrer terç d'aquest neguitós i malastruc segle XXè la revolució alimentària és quasi total. Desapareixen els brous concentrats; l'escudella i la carn d'olla són vistes amb desconfiança i reservades només per un dia a l'any com a màxim. El llard, les mantegues, i àdhuc els olis, es limiten en el seu ús fins on es pot. Els mateixos olis tenen una acidesa ja tan baixa que el pa sucat amb oli ja no té cap sabor; ni pel pa ni per l'oli. Les farines que espesseïen el fricandó! Les croquetes i que s'afegien a les picades! Altres plats han quedat reduïts a la mínima expressió. Sortosament no totes les evolucions són funestes.

Ara bé; aquesta evolució, si va acompanyada de bones primeres matèries i també d'imaginació, arriba a crear una cuina catalana actual, germana llunyana de la tradicional que també pot ser excel·lent... i de més fàcil digerir.

El Dorado Petit, Jaume de Provença, Florian, Rene, Motel Ampurdà, Big Roch, Hispània, Racó d'en Binu, Boix, són alguns dels més notables exponents d'aquesta cuina actual i creativa que mai ens faran oblidar un bon bacallà a la llauna o uns peus de porc amb naps de la Cerdanya o un ànec amb peres, posem per cas. I que duri per molts anys! ■

Lluís Marcet (Gastrófilus)

AGENTS D'ASSEGURANCES I FIANCES

VIDA – INCENDI – ACCIDENTS – DANYS

DES DEL 1940

MANUEL GAYA C.
MANUEL GAYA Jr.
JORDI R. GAYA G. C.

Torcuato Tasso 225 Altos
Col. Chapultepec Morales
México, D. F. C.P. 11570

Tels.: 250-47-77
250-48-94
250-49-97

ALS LECTORS

Voldríem i ens agradaria molt, que els lectors de la *Revista Orfeó Català* fessin a la Direcció les suggerències que considerin necessàries o creguin convenients per tal de millorar el contingut de la revista.

Totes les suggerències que siguin fetes, seran preses en consideració i estudiades detingudament amb l'única finalitat de poder complaure els suggeridors sempre que això sigui possible.

També volem demanar als lectors de la nostra revista que ja són socis de l'Orfeó Català de Mèxic A. C., que si coneixen algun català resident a Mèxic que encara no n'és soci, mirin de convèncer-lo per a que ingressi a la comunitat catalana agrupada en la nostra Associació i així poder ampliar les activitats dels catalans de Mèxic o donar-les-hi més relleu. Cada nou soci que s'integri gràcies a aquesta intervenció, no dubtem pas que serà una aportació valuosa i que a la llarga rendirà els seus fruits. Pensant en la Catalunya llunyana hi ha molta tasca a fer i els resultats són més tangibles quan la cooperació és, si no de tots, d'una bona majoria. Recordeu la dita: *Entre tots ho farem tot.*

ORFEO CATALA DE MEXIC A. C.
CONSELL DIRECTIU

GRAMATICOSES

Hem cregut interessant, per al nostre jovent sobretot, iniciar aquesta Secció de **GRAMATICOSES**, *oferint-los textos de l'extraordinari llibret de Pompeu Fabra* **Les principals faltes de gramàtica** *que els han de servir per tal de millorar el coneixement de la nostra gramàtica i escriure millor en català. Això mentre estem tractant d'organitzar, a l'Orfeó, un Curset en viu.*

Omissió indeguda de la partícula «no»

1. Quan en una proposició negativa, algun del mots *res, ningú, cap, enlloc, mai, gens, tampoc* i expressions com *en ma vida, ni tu ni jo,* s'anteposen al verb, és comú, en el llenguatge corrent, de suprimir la partícula *no* que, com a regla general, acompanya sempre el verb d'una proposició negativa. Diem *No hi vaig mai;* però, habitualment, no diem *Mai no hi vaig*, sinó *Mai hi vaig.* Aquesta omissió de la partícula *no* és sempre poc recomanable, i sovint àdhuc del tot inadmissible.

Això fa que, en la majoria dels casos en què algun del mots *res, ningú, cap, enlloc, mai, gens* i *tampoc* o algunes de les expressions *en ma vida, ni tu ni jo* i anàlogues, precedeix el verb, calgui afegir, al davant d'aquest, un *no*, habitualment omès.

1.	Mai hi va.	Mai no hi va.
2.	Enlloc l'hem trobat.	Enlloc no l'hem trobat.
3.	Res l'ha convençut.	Res no l'ha convençut.
4.	Ni tu ni ell ho sabeu.	Ni tu ni ell no ho sabeu.

Però aquesta addició de la partícula *no* no s'ha pas de fer en tots els casos, i la millor manera d'esbrinar si un verb que ve al darrera d'algun d'aquells mots o expressions ha d'anar o no acompanyat de la partícula *no*, és de mirar el que passaria si en lloc d'anar el dit mot o expressió al davant del verb, anava al darrera:

Mai hi vaig.—Si posposàvem *mai* al verb, diríem *No hi vaig mai;* doncs, en el cas d'anar *mai* al davant del verb, escriurem *Mai no hi vaig* (i no *Mai hi vaig*, com diem habitualment).

Sense mai dir-li res.—Si posposàvem *mai* al verb, diríem *Sense dir-li mai res;* doncs, en el cas d'anar *mai* al davant del verb, escriurem *Sense mai dir-li res* (i no *Sense mai no dir-li res*, com fa algú erradament).

Observació. En una proposició negativa, el *no* afegit ha de posar-se al davant del verb, no al davant de *res, ningú*, etc.; si afegim un *no* a *Mai hi vaig*, ha d'ésser per convertir-lo en *Mai no hi vaig*: *No mai hi vaig* seria incorrecte, així com *No mai no hi vaig* (com ha escrit algú alguna vegada). Fixeu-vos, d'altra banda, que no vol dir el mateix *Res no l'espanta* (proposició negativa) que *No res l'espanta* (proposició afirmativa).

1. És una noia molt coratjosa: *res no l'espanta.*
2. És una noia molt temorega: *no res l'espanta.*

Exercici 1. En les proposicions següents, afegiu *no* allà on calgui.

1. Ningú ens ha vist passar. — 2. Mai diuen el que pensen. — 3. Enlloc l'hem trobada. — 4. La Maria, no vindrà? Tampoc vindrà en Pere. — 5. Cap d'elles ho acceptarà. — 6. Si cap d'elles t'ho pregunta, respon-li que no ho saps. — 7. Si cap d'elles t'ho vol dir, com ho faràs per a saber-ho? — 8. Si mai els veus, dóna'ls expressions de part meva. — 9. Ho ha dit sense ningú preguntar-li-ho. — 10. En ma vida he vist una cosa igual. — 11. Res voldria dir que pogués molestar sa mare. — 12. Si ningú et pregunta res, no tindràs feina a contestar a ningú. — 13. Si ningú et pregunta res, cal que t'hi miris a contestar-li. — 14. És un home molt valent: res l'espanta. — 15. Ens escolta sense mai dir una paraula. — 16. Res us dirà que ja no sapigueu. — 17. Ni ell ni cap de vosaltres és capaç d'endevinar-ho. — 18. Gens ens alegrarem de la seva derrota. — 19. Si gens de vent hagués fet, ja s'ho hauria emportat tot. — 20. Cap dona voldrà banyar-s'hi, en aquesta piscina. ■

Bústia del lector
ROC
Marsella 45,
Col. Judrez,
06600 México, D. F.

Adreceu les vostres lletres a "Bústia del lector". Cal que siguin escrites a màquina i que la seva extensió no superi les trenta línies a doble espai. Tant si voleu que es publiquin amb el vostre nom, com si preferiu emprar pseudònim, heu de posar les vostres dades personals completes.

No es mantindrà correspondència sobre les lletres adreçades a la "Bústia del lector" tant si es publiquen com si no. Tampoc no seran retornades als autors. ■

EL MONUMENT AL DOCTOR BARTOMEU ROBERT

Bartomeu COSTA-AMIC

BARCELONA, Cap i Casal de Catalunya, finalment ha pogut reinaugurar o reinstal·lar el magnífic monument dedicat al doctor Bartomeu Robert. L'acte, extraordinari per la seva importància va revestir moments de gran emotivitat cívica i patriòtica. Va ésser el dimarts 14 de maig darrer, a les sis de la tarda.

D'esquerra a dreta, l'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, l'alcalde de Tampico (ciutat mexicana on va néixer el doctor Bartomeu Robert), els reis Joan Carles i Sofia i el president de la Generalitat, Jordi Pujol, en la reinauguració del monument al doctor Robert

Diem que es visqueren moments de gran emoció cívica i patriòtica perquè l'acte fou un esdeveniment de gran afirmació nacionalista. Varen presidir la reinauguració el President de la Generalitat H. Jordi Pujol i els Reis d'Espanya Joan Carles I i Sofía, acompanyats, no cal dir, per l'Alcalde de Barcelona Pasqual Maragall. Un fet altament simpàtic, i emotiu, fou la presència a l'acte de reinauguració, de l'Alcalde de Tampico –ciutat mexicana on va néixer el doctor Robert–, el bon amic Gustavo González García.

Precisament va correspondre a Gustavo González iniciar els parlaments en aquell acte de reinauguració, perquè a més de representar la Ciutat de Tampico, i Mèxic tot per extensió, de la seva presència i de la seva estada a Barcelona en sortirà l'acord, ja previst, de nomenar Barcelona i Tampico ciutats germanes, d'acord amb les normes que, internacionalment, fa temps que s'han posat de moda. Sentim no haver pogut estar-hi presents el dia de la reinauguració, junt amb l'Alcalde de Tampico i com representants de la comunitat catalana de Mèxic i del mateix Orfeó Català. Estàvem convidats a l'acte pel propi Alcalde Pasqual Maragall des de l'octubre de l'any passat, en espera de la reinauguració tantes vegades ajornada. Pasqual Maragall ens escrivia el 3 d'octubre darrer, en aquests termes: "Senyor Bartomeu Costa-Amic. Benvolgut amic: He rebut a través del doctor Sobrequés notícies [i articles] de les vostres intencions de crear llaços culturals i de relacions entre amdues ciutats (Barcelona i Tampico) entorn la figura entranyable del doctor Robert.

"Espero que ben aviat podrem inaugurar el monument i aquesta serà l'ocasió ideal per establir aquests lligams. Ja des d'ara us podeu donar per invitat a l'esmentada inauguració. Rebreu en aquell moment la meva invitació personal que també faré arribar a l'Alcalde de la ciutat de Tampico. Fins aleshores rebeu una cordial salutació. Pasqual Maragall" (signat).

Malauradament raons imprevistes d'última hora, m'impossibilitaren d'anar a Barcelona a la dita i celebrada reinauguració. M'hauria plagut enormement perquè –i això és conegut a tot Mèxic– des de fa més de set anys he vingut insistint sobre la personalitat del doctor Bartomeu Robert en diaris i revistes de ▶

la capital mexicana i de província i en diferents entitats culturals i científiques del país; és més, sento la satisfacció i "el petit orgull" diguem-ne, d'haver "descobert", en els medis mexicans, la personalitat del doctor Robert. Recordo la satisfacció, ara fa un any, de l'Alcalde de Tampico –i bon amic com deia al començament– Gustavo González García quan en el despatx presidencial de l'Alcaldia d'aquella ciutat i en presència d'alguns regidors, els explicava qui fou el doctor Robert, nascut a Tampico; els ensenyava una còpia de l'acte del registre del seu naixement obtinguda a l' arxiu parroquial de la vila. "Per fi –em digué el jove i simpàtic alcalde– tenim a Tampico un honorable ciutadà que ens ha d'omplir d'orgull". I des d'aleshores ja es començaren a planejar diversos actes en homenatge al doctor Bartomeu Robert: des de batejar un parc o una plaça en construcció amb el nom de l'eximi ciutadà fins a projectar un bust de Bartomeu Robert per al qual em plagué d'oferir-los dibuixos i fotografies adequades; l'obra està en marxa i aviat serà una realitat. I a Ciudad Madero, ara important ciutat i port d'exportació petrolera, que fins fa un temps era una barriada del mateix Tampico, també volen batejar un nou carrer, important, d'un fraccionament en construcció, amb el nom del doctor Bartomeu Robert.

Expliquem ara en pocs mots, perquè quedi enregistrat a la **Revista Orfeó Català**, una síntesi del que ja hem publicat a la premsa mexicana sobre qui era, quina fou la seva actuació com figura importantíssima de la nostra Renaixença, què representa en la vida nacional catalana la figura noble, generosa i catalaníssima del doctor Bartomeu Robert nascut a Tampico.

*
* *

Bartomeu Robert neix a Tampico l'any 1842, fill del metge emigrat català Francesc Robert. El segon cognom de Bartomeu Robert –per part de mare– figura com Yarzabal; però tots sabem com canvien la grafia de noms i cognoms forasters en els registres.
L'acte de registre parroquial ens diu que la seva mare era Teodora Garzabal, i l'avi matern Manuel Garzabal. ¿Com podien nomenar *Bartomeu* sempre, des de petit, el nostre futur patriota si la seva mare no hagués estat catalana? Estic furgant papers vells i he escrit a Girona per veure de trobar la *genealogia exacta* del doctor Robert, perquè estic en la creença que el seu vertader segon cognom era *Garsaball* i no Yarzabal, cognom ben conegut a les comarques gironines. Una vegada arribat a Catalunya com Robert i Yarzabal ¿qui es podia preocupar, ya allunyat de Mèxic d'anar investigant si no hi havia una confusió de transcripció en el dit cognom? Així ha passat amb cognoms com Bonfill, Rull, Ripoll, Rebull, que han quedat registrats, per falsa transcripció, i per inèrcia d'altra banda, sense la doble *ela* final. D'haver pogut anar a Barcelona a la reinauguració del monument hauria plantejat la meva tesi als successors que existeixen del doctor Robert. Hauré de fer-ho, però, per via correspondència. Crec que és cosa senzilla d'investigar i els tafaners i buscadors d'arxius tenen tela d'on retallar.

Robert va a anar a viure a Sitges, d'on eren els seus antecessors, o sigui a la casa pairal. A Sitges es va casar amb sitgetana. Robert ingressa als 16 anys a la Facultat de Medicina de Barcelona; el 1864, als 22 anys, ya es doctorava amb la màxima calificació. L'any 1870 guanya per oposició el càrrec de metge major de l'Hospital de la Santa Creu, el més prestigiat de Barcelona i cinc anys més tard obté, també per oposició, la càtedra de patologia interna a la Facultad de Medecina de Barcelona, càtedra que va a exercir vint-i-cinc anys consecutius. Va representar el cos mèdic català i espanyol general en dotzenes de congressos internacionals, i fou l'introductor de les modernes teories científiques de l'època a la Península. Va fer les traduccions al castellà de les principals obres científiques i era considerat, ja en pla europeu un investigador de fama. Com metge en exercici era molt estimat, de manera especial per les classes treballadores. Feia les visites domiciliàries amb la senzillesa o bonhomia que sempre l'havien caracteritzat; es diu que tenia un do de convenciment tan extraordinari que la seva sola presència a la casa del malalt, i la conversa cordial amb el pacient, eren el

millor antídot per a qualsevol malaltia. I quan endevinava pobresa total a la casa del malalt, de manera dissimulada, per tal de no ofendre, els deixava inclús el diners per a la recepta, a més de no cobrar-los la visita. Va ésser dues vegades regidor de l'Ajuntament de Barcelona, i l'any 1889 va encapçalar una delegació catalana per proposar a la reina regent una reforma administrativa, acabat el desastre colonial de l'estat espanyol. Era una espècie d'autonomia administrativa. El 1890 fou nomenat, de reial ordre, Alcalde de Barcelona; en el càrrec, que va exercir poc temps, va demostrar una capacitat administrativa extraordinària; i va refer tot el cens electoral que sempre havia estat manejat pel caciquisme. Quan les dues epidèmies de còlera a l'occident mediterrani (Itàlia, França, Espanya i les costes africanes) Bartomeu era membre de les Juntes Municipal i Provincial de Sanitat, i gràcies als seus esforços, a la seva vocació de servei al país i als seus coneixements els anys 1870 i 1885 la ciutat de Barcelona es va salvar d'un vertader desastre. El Govern, per la seva actuació, li va concedir la Creu de Carles III i l'Ajuntament de Barcelona la Medalla d'Argent de la Ciutat. El 1884 el cridaren a consulta a Madrid quan Alfons XII patia greu malaltia.

Fins ací podríem dir que l'activitat del doctor Robert fou de tipus eminentment social, administrativa i científica. Però durant el seu càrrec com Alcalde de Barcelona, es va produir el moviment denominat *tancament de caixes* o sigui que era la protesta general del comerç i de la indústria de Barcelona que es negava a pagar les contribucions al govern central. Impel·lit a denunciar els protestataris, en tant que Alcalde, el doctor Robert va negar-s'hi i va preferir dimitir.

Podem dir que a partir d'aquell moment comença l'activitat política del doctor Robert. Fou Enric Prat de la Riba qui va decantar-lo al catalanisme. Ha tingut l'experiència administrativa (petita política) i s'ha integrat, de manera total i definitiva, al catalanisme polític, com un dels pivots de la nostra Renaixença. L'any 1901, de resultes d'aquella reforma del cens electoral, la candidatura que encapçala el doctor Robert guanya per majoria absoluta les eleccions i el dia 19 de juliol del mateix any, ja com cap de la minoria parlamentària al Congrés de Madrid, dóna resposta al missatge de la corona i declara "que l'única esperança per a la salvació d'Espanya en trànsit de mort s'havia de trobar en les regions plenes d'energia i d'iniciatives de tota classe i no en el Centre, corromput per la politiqueria; que l'ideal de l'Estat no era el d'una administració unificada sinó la federal, tot independentment de la forma de govern, ja fos monàrquica o republicana". Ja tenim, doncs, el doctor Bartomeu Robert decididament polític a fons I el 25 de novembre del mateix 1901, davant d'una Cambra de Diputats totalment hostil, però respectuosa i que va escoltar-lo en un silenci profund, va plan-

tejar les reivindicacions de Catalunya, des d'unes bases de tipus històric. Totes les seves intervencions al Congrés –i que foren moltes– es distingiren per la seva energia, però fetes amb ponderació, cosa que va confirmar-li el respecte i l'admiració que ja tothom li tenia des del seu temps de regidor i d'Alcalde de Barcelona. El nom del doctor Robert, en endavant, havia guanyat, de manera intensa i definitiva, el cor de tots els catalans.

L'any 1902, el dia 10 d'abril, els metges de Catalunya li oferien un sopar d'homenatge; quan Robert va a aixecar-se per contestar l'homenatge, quan tothom estava pendent del discurs que havia de pronunciar, amb la copa a la mà i la paraula als llavis, Robert va sofrir un col·lapse, el cor se li va aturar en sec i va quedar mort sobre els mantells blancs de la taula.

L'enterrament fou un acte ciutadà de gran estima a Robert. Més de 10 mil persones acompanyaren les seves despulles malgrat la pluja. Solament es recorden a casa nostra actes semblants quan la mort de Guimerà, de Mossèn Cinto Verdaguer, Ignasi Iglésies o de Francesc Macià i pocs més.

Són molts els pobles de Catalunya que tenen un carrer amb el nom del doctor Robert. El gran grup escultòric que, per suscripció popular, se li va erigir davant de la Universitat a la qual ell tan havia servit i estimat, era el monument més emotiu, més extraordinari i més gran de la ciutat i potser d'Europa tota. El franquisme el va desmuntar, perquè es tractava d'un gran catalanista i d'un ciutadà nascut a Mèxic. El nostre gran poeta Joan Maragall havia dit de Bartomeu Robert que era un home eminentment social.

S'ha fet justícia catalanista amb la reinstal·lació del monument al doctor Bartomeu Robert, perquè tot i haver nascut a la ciutat mexicana de Tampico el doctor Bartomeu Robert va ésser en la seva època, i encara el podem considerar avui, un model extraordinari de nacionalista català. ■

CÈSAR PI-SUNYER
CREU DE SANT JORDI 1984

El dimecres 8 de maig a les 8 del vespre, l'Orfeó Català de Mèxic, amb motiu d'haver-se atorgat per la Generalitat de Catalunya la Creu de Sant Jordi 1984 al President d'Honor de l'Orfeó Dr. Cèsar Pi-Sunyer organitzà un sopar que es veié molt concorregut.

En Ricard Escobedo, actual president de l'Orfeó, féu una senzilla i emotiva presentació de l'acte, i tot seguit féu ús de la paraula el Dr. Pi-Sunyer, qui entre altres coses digué:

Emotiu com sóc de natura, gràcies a Déu, i més i més amb els anys, mentiria ara del tot si no us deia com m'emocionà profundament l'acte solemne d'entrega aquell vespre de l'onze de desembre passat. Fou en l'històric Saló de Sant Jordi, ampli i resplendent, del Palau de la Generalitat, ocupant la mesa l'Hon. President i el del Parlament de Catalunya, el Conseller de Cultura i altres autoritats, acompanyats als escons de la dreta per Consellers, senadors i diputats; i als de l'esquerra pels guardonats. I tota la resta ben plena d'un públic emocionat i sensibilitzat pel lloc i la significació de la solemne i austera cerimònia.

Mentre ens acomodàvem i anaven anomenant-nos per a rebre la Creu y el pergamí adjunt de mans del President, sentia jo el cap i el cor plens del punyent record d'altres moments inoblidables viscuts allà mateix. De jove estudiant els matins de Sant Jordi, amb les ofrenes de rams de roses amb llaçades catalanes. Anys després, tot just retornat de Berlín, la gran eufòria del 14 d'abril del 31 amb la proclamació pel President Macià de la República Catalana; contrastada als dos anys i mig per la gran tristesa de les cues inacabables que desfilàvem silenciosament el Nadal del 1933 davant del seu fèretre, com un cruel presagi de la pròxima tragèdia catalana del juliol del 36 en endavant.

I el llarg exili de tants i tants de nosaltres. Molt sortosos els que poguérem acollir-nos aviat a aquest Mèxic noble, generós i obert a tots els fugitius d'una Espanya i una Europa totalitàries i dures. Ací referem les nostres vides i trobàrem ajut, creixeren els fills, neixeren els néts i besnéts; i durant ja 45 anys compartírem amb els mexicans les lluites, els triomfs, les caigudes i ara en especial les esperances!

Per fi a l'abril del 1967 vaig tornar per primer cop a Catalunya. Al matí de Sant Jordi anàrem amb Trini al Palau de la Generalitat; trobàrem una curta cua, trista i silenciosa, pujant les escales al primer pis, vigilades per policies fusell en mà. I al passar per davant d'unes portes closes amb els finestrons oberts, oírem com qui ens precedia xiuxiuejava al seu nen, agafat de la mà: *"veus, ací despatxaven els Presidents Macià i Companys"*. Esperançats, pensàrem com l'arrel soterrada per la repressió començava a rebrotar. Encara passaren uns anys, progressà la nova albada i el 23 d'octubre del 1977 vaig poder viure personament al Palau de la Generalitat la gran joia i emoció del *"Ja soc aquí"!* del President Tarradellas.

I acabo. Perdoneu-me per haver-me extès massa sobre els meus sentiments de sempre, ara més il·lusionats per l'esperança. Moltes, moltes gràcies a tots els que heu volgut acompanyar-me avui, com sempre!

En finalitzar el seu emotiu parlament, el Doctor rebé una calurosa ovació, que palesà la simpatia i estima que tots els socis de l'Orfeó li tenen. ■

Trini Pi-Sunyer, Cèsar Pi-Sunyer; Ricard Escobedo (*El Universal*, 14 de maig de 1985.)

Bilingüisme als casals?

Un tema que sovint és tractat i debatut als casals i agrupacions de catalans, tan els de Catalunya com els que hi ha arreu del món, és la conveniència d'emprar, en els actes, festes i programes que es fan, dues llengües: català i la del país on es troben. El fet que la majoria del casos la segona llengua sigui el castellà, donada la quantitat de centres catalans arrelats a països de parla espanyola, fa que els debats de vegades prenguin un caire extremadament violent.

Generalment els qui estan en favor d'emprar les dues llengües, presenten la qüestió, com la solució als problemes que tot centre minoritari, català o no, sol tenir: Poca participació i per tant economia precària.

Tot centre minoritari, i els catalans no en són excepció, pateix de la manca de gent que hi col·labori, hi treballi, faci proselitisme, i en una paraula, que ho "visqui".

Això que tenim tan clar els qui –per motius personals, familiars, professionals, o senzillament perquè portem el "cuc"– pertanyem a qualsevol agrupament que s'adigui amb els nostres ideals o tingui afinitat amb el nostre tarannà, no ho és tant, de clar, per als qui pensen que en els casals, si patim pels diners, és perquè parlem català i per això no hi entren ni col·laboren els qui no ens entenen.

Què n'opinarien els bilingüistes si l'església catòlica davant la falta de vocacions sacerdotals ordenés de capellans els seguidors del AREKRISNA?, o si en Santiago, per tal de reforçar el seu partit –per cert bastant minso– es lligués amb en Manolo fent el partit "Alianza Popular Comunista" (Oi que fa bonic el nom?) Crec que els casals tenen una altra missió que no pas la de reunir milers de socis, siguin d'on siguin i pensin com pensin.

Potser sí que fent-ho bilingüe, n'entraria algun més de soci (no tants però com diuen ells) però hem de preveure que d'altres socis –amb molta raó, segons el meu parer– se n'apartarien en veure que anem perdent el més fort lligam que tenim els catalans: la parla. De qualsevol manera, a la curta i a la llarga els problemes econòmics no es resoldrien.

El bilingüisme institucionalitzat, ens portaria a uns centres que de català només els restaria el nom, com passa amb alguns restaurants que s'anomenen "típics catalans" perquè les salsitxes de Frankfurt, quan les serveixen amb quatre mongetes i una mica d'enciam, figuren al menú com *seques amb botifarra.*

Per acabar, i també, val a dir-ho, perquè el darrer mot no sigui botifarra, resumeixo: Bilingüisme als casals? *L'indispensable per a complir amb les lleis del país on som i el mínim neccessari per saludar* –ben cordialment– *i explicar* als qui se'ns apropin que *som catalans,* vivim com catalans i parlem català perquè *ens cal* parlar català.

Antoni Solà

Restaurant

ORFEÓ CATALÀ

Marsella 45 – Col. Juárez
C.P. 06600 – México, D. F.
Telf. 528-63-01

SI VENIU UNA VEGADA...
SEGUR QUE TORNAREU!

UN NOU PLA DE CUINA PER ALS SOCIS!

Dissabtes i diumenges menús especials catalans al preu mòdic de 1 200 pesos (els nens 800) a base de: Pa amb tomàquet, escalivada, cargols, sopa d'all, escudella catalana, llom de porc amb samfaina, esqueixada, pollastre al romescu y altres varietats catalanes.

Grup de Teatre

Enguany el grup de teatre, sota la direcció de l'amic Miquel Martí Soler, autor i director teatral, ha reprès amb força entusiasme les seves activitats. Els dimecres a la nit, cap allà les 8, es reuneixen a l'Orfeó, per a discutir, preparar obres i assajar. En tenen dues de mig embastades, però com que a l'estiu els "actors" (la majoria jovent) després de l'esforç que els representa haver presentat exàmens, es prenen unes ben guanyades vacances, en Martí ho aprofità per viatjar a Catalunya i entre altres coses té el propòsit de cercar obres per a representar l'octubre o novembre vinents.

A l'agost començaran de nou, cal que tots els interessats en les activitats teatrals, que vulguin participar ja sigui com a actors, apuntadors, decoradors, etc. s'afanyin a inscriure's.

Massa coral

NAIXENÇA I RENAIXENÇA

L'EMIGRACIO forçada del 1939 duia a Mèxic un bon nombre de catalans que immediatament cercaren l'agrupament que devia representar a Mèxic aquells catalans d'Amèrica dels que tant n'havien sentit parlar, sobre tot durant la dictadura de Primo de Ribera, amb motiu dels viatges que per terres americanes feren Francesc Macià i Ventura Gassol. El nom de l'agrupació va causar una certa sorpresa, **Orfeó Català**. Hi havia doncs, al Districte Federal un grup de catalans que servaven tot el record de la terra i en donaven a conèixer al públic mexicà les cançons expressió de la nostra cultura tan mediterrània.

L'agrupament hi era, molt debilitat. L'entitat havia estat fundada el 1906. El nombre de socis havia minvat fins un punt que feia semblar un quasi miracle la pervivència d'aquell esbart de catalans que havien deixat,des de feia força anys, les activitats corals, el darrer director de les quals havia estat el mestre Joan Casanovas.

La història d'aquell orfeó, seguidor de la línia establerta per Josep Anselm Clavé i les seves corals masculines, ens la va contar, i va deixar-ne testimoni escrit el senyor Enric Botey, nascut al Maresme i que fou dels que fundaren l'Orfeó Català de Mèxic, història que Avelí Artís publicà fa vora quaranta anys en la seva inoblidable *La Nostra Revista*.

Pel mes de maig d'aquell mateix any 1906, la coral de l'Orfeó feia la seva primera presentació sota la batuta del mestre Guillem Ferrer. Els recitals de cançons se succeïren deixant realment uns intervals molt breus entre cada dos d'ells i, segons la relació que en fa Enric Botey, aquesta tasca tingué per conseqüència una constant abrivada de l'entitat establerta pel mes de febrer del 1906.

Foren més d'un els concursos en els quals va prendre part aquell primer Orfeó i, començant pel que va convocar la *Junta Española de Covadonga* pel setembre de 1907, la nostra coral el guanyava, com també va guanyar el de l'any 1908 patrocinat per la mateixa entitat organitzadora i força d'altres.

De tot aquell passat no en quedava més que el record, però ben aviat els catalans nou arribats creaven una nova coral, aquesta volta de veus mixtes. L'Orfeó podia fer altra vegada honor al seu nom.

Les actuacions de la nova Massa Coral donaren nou esplet a la vida de la col·lectivitat catalana de Mèxic. L'entitat renaixia amb una bona empenta. Haurem de parlarne en altres edicions posteriors d'aquesta publicació. El que sí he de remarcar és un neguit que a alguns de nosaltres ens corre per dins.

No hauríem de fer que les tasques corals de la nostra comunitat restablissin aquell contacte cultural catalano-mexicà que ja en dues avinenteses pretèrites serví per a fer conèixer el nom i el tarannà dels que hem sentit l'ànima catalana batejant en els nostres cors?

Volen els nostres joves donar-hi una resposta? ■

ELS ÀPATS DE CASA MEVA

Avui

AMANIDA TROPICAL
CALAMARSOS FARCITS
PASTÍS DE MELINDROS

Marta AGULLÓ

AMANIDA TROPICAL
(6 persones)

Ingredients

Enciam	1
"Aguacate"	1
Gambes	1 kg
Nous	100 gm
Salsa romesco	

Elaboració

Triem i netegem les fulles blanques de l'enciam.
Pelem i tallem *l'aguacate* en forma de grills.
Bullim les gambes i un cop fredes separem els caps i les pelem.
Piquem les nous.
Posem en els plats, primer l'enciam ben posadet, al damunt els talls *d'aguacate*, després les gambes i a tot això se li escampen les nous i finalment hi posem el romesco que prèviament haurem fet. (Podem substituir el romesco per maionesa).

CALAMARSOS FARCITS
(6 persones)

Ingredients

Calamarsos mitjans	12	
Botifarres grues	1,5	kg
Ous	2	
Nous	50	gm
Ceba	1	
Tomàquets	3	
Alls	2	grills
Oli d'olives		
Farina de blat		
Escuradents	12	

Elaboració

Pelem, netegem i salem els calamarsos, rebutjant les potes i aletes que podrem aprofitar per altres plats.
Cal buidar la carn de les botifarres: una manera ben senzilla de fer-ho és posar-les sota l'aixeta amb aigua freda, tallar-les al llarg i abocar la carn que surt fàcilment del budell en un plat gran.
Afegim els ous i ho anem tot fins a fer-ne una pasta amb la qual omplirem els calamarsos, procurant que quedin ben atapeïts, i els tancarem amb els escuradents.
Tot seguit els enfarinarem i els deixarem reposar una estona per tal que no esquitxin, els fregirem en una paella on haurem posat a escalfar l'oli.
Un cop ben daurats, retirarem els calamarsos de la paella i els posarem en una cassola de fang.
A la paella, amb l'oli dels calamarsos, hi farem el sofregit amb la ceba, els tomàquets i els alls.
A la liquadora hi posarem les nous, una cullarada rasa de farina, sal i aigua. Fet el liquat, l'abocarem a la paella un cop estigui llest el sofregit. I un arrencat el bull, ho colarem damunt els calamarsos i posarem la cassola al foc ben baix, uns 30 minuts, perquè s'acabi de coure. És aconsellable fer aquest plat un dia abans i escalfar-lo en el moment de servir.

esbart infantil

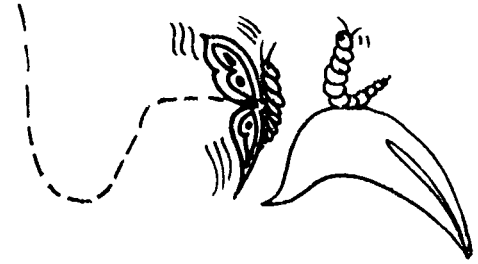

La Secció Infantil de l'Esbart Dansaire, ha estat sempre un dels grups més actius de l'Orfeó.

Entre les seves activitats, hi ha l'assajar cada divendres, tan els menuts com els mitjans.

Els menuts, o els més petits, es dediquen a cantar cançons amb gestos de les més tradicionals com "La Pedreta" o de més modernes com la "Canço de picar fusta".

Als assaigs de vegades, assisteixen molts de nens, altres, no tants; i altres, encara, molt pocs, però l'assaig es fa.

Cada any, per la Diada de Reis, es fa un festival on els nens canten i ballen. Els Reis, els premien després amb joguines. I el primer divendres, després del festival, per tal de festejar els nens i les mestres s'organitza una xocolatada a l'Orfeó i les mestres són obsequiades amb bonics regals.

Entre les altres activitats, és ja tradicional el "fer cagar el tió". La festa va acompanyada d'un berenar, resultant una activitat conjunta organitzada per les mares dels nins i les mestres.

També es festeja el dia del nen, organitzant-se jocs, concursos, música variada, cinema, acabant la festa amb un magnífic berenar.

Tal vegada són poques les activitats de la Secció Infantil, tenint en compte que s'està assajant tot l'any i només un festival es fa durant l'any. Però un problema seriós, i molt seriós, és l'aconseguir teatre puix que resulta molt car i no és pas fàcil d'aconseguir. Per altra banda, com que són cançons en català, és molt problemàtic fer presentacions per a un públic mexicà.

En quant al grup dels mitjans, hi ha un problema bastant seriós. Hi ha pocs nens i moltes nenes. Això fa que s'han d'adaptar els balls, per tal que els puguin ballar nenes, cosa que limita la varietat de balls a presentar. Malgrat aquesta situació, les nenes hi posen la més bona voluntat i els assaigs són molt concorreguts.

Un altre problema és la música. Les mestres actuals no saben tocar cap intrument musical i han de recórrer a amics o parents per tal de poder grabar la música i, de vegades, la gravació no és massa com cal; no queda pas massa bé.

Malgrat tot, el grup funciona, perquè el mateix les mares, que les mestres, que els petits, hi dediquen hores i esforços mereixedors del més calorosos elogis. ■

PASTÍS DE MELINDROS
(6 persones)

Ingredients

Melindros	36
Mantega	100 gm
Xocolata amarg	200 gm
Crema de llet	1/4 de litre
Conyac	1 copa
Cireres confitades	

Elaboració

A bany Maria dissolem la xocolata i la mantega.
Després afegim la crema de llet i ho remenem tot fins que quedi ben fi i sense grumolls.
Remullem els melindros amb conyac i en un motlle rectangular, folrat amb full d'alumini, hi posarem atravessats una primera capa de 12 melindros, damunt una capa de xocolata. Després, al llarg, 12 melindros, més una altra capa de xocolata.
La darrera capa de melindros la farem com la primera, per tal que quedi ben trabat i després ho colgarem tot amb la resta de la xocolata.
A l'hora de servir, hem de treure'l del motlle i retirar l'alumini.

BON PROFIT ■

BIBLIOTECA POMPEU FABRA

Ja de tots és sabut que la nostra ben dotada biblioteca "Pompeu Fabra" –que porta aquest nom en memòria de l'estimat mestre que molts de nosaltres recordem amb respecte i agraïment– és oberta a tots els socis. En realitat, no sols als socis, sinó que fins i tot diversos estudiants universitaris i catedràtics no catalans –i que ni són socis de la Casa– hi han trobat material interessantíssim per a treballs d'investigació sobre diversos temes científics, filosòfics, sociològics i d'altres.

El material que conté és innumerable. Per una banda, des de les obres dels clàssics grecs i llatins traduïdes al català –com és la col·lecció de la Fundació Bernat Metge– (i algunes, poques, en castellà), fins a les obres de literatura catalana, francesa, anglesa, castellana, en tots els seus aspectes. Es a dir, hi ha llibres sobre viatges, costums, novel·les; fins i tot novel·les policíaques.

També hi trobareu obres sobre els esports, costums, música, pintura, art en general, biografies, filosofia, etc.; diccionaris, enciclopèdies; obres de geografia, d'història.

I tot això referit no solament a Catalunya i a tot allò que sigui català –encara que aquest sigui el principal objectiu–, sino que aquí s'hi respira un ambient obert a l'univers, amb un horitzó amplíssim.

De mica en mica anirem donant-vos el catàleg de les obres contingudes i de les que es vagin rebent posteriorment.

Recordeu que també hi tenim obres per a la mainada. Si algun dels vostres fills hi tingués afecció o a vosaltres –els pares– us fes il·lusió d'encaminar-los cap a la literatura –per la literaura infantil es comença– no hi hauria cap obstacle en tenir la biblioteca oberta els divendres a la tarda. Això si de bo de bo hi hagués interès.

Per ara, si bé és cert que l'horari fixe que tenim no és diari, és oberta per a tots tres dies a la setmana: dilluns, dimecre i divendres d'11 a 1 del matí. Dimarts i dimecres de 5 a 8 de la tarda.

A més solament amb la molèstia de fer una cita prèvia per telèfon, en casos especials la tenim oberta qualsevol dia i a qualsevol hora –des de les 10 del matí fins a les 10 del vespre.

Estem tractant d'augmentar la nostra Biblioteca, amb una edició de la Bíblia de Montserrat (28 volums) i una edició facsimilar del Llibre del Consolat de Mar, entre altres obres importants. El nostre Vice-president senyor Costa-Amic està enllestint un projecte per tal de fer una aportació de literatura catalana a la Biblioteca Nacional de Mèxic de 3 000 volums. Serà un homenatge cultural de tot Catalunya a Mèxic. Informarem properament. ■

texacro

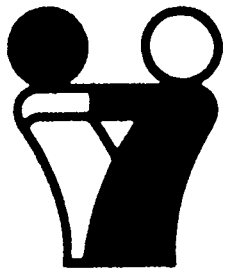

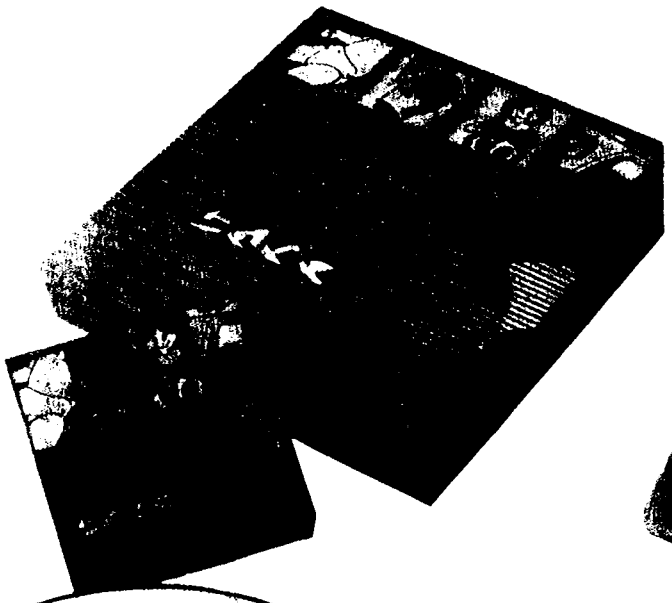

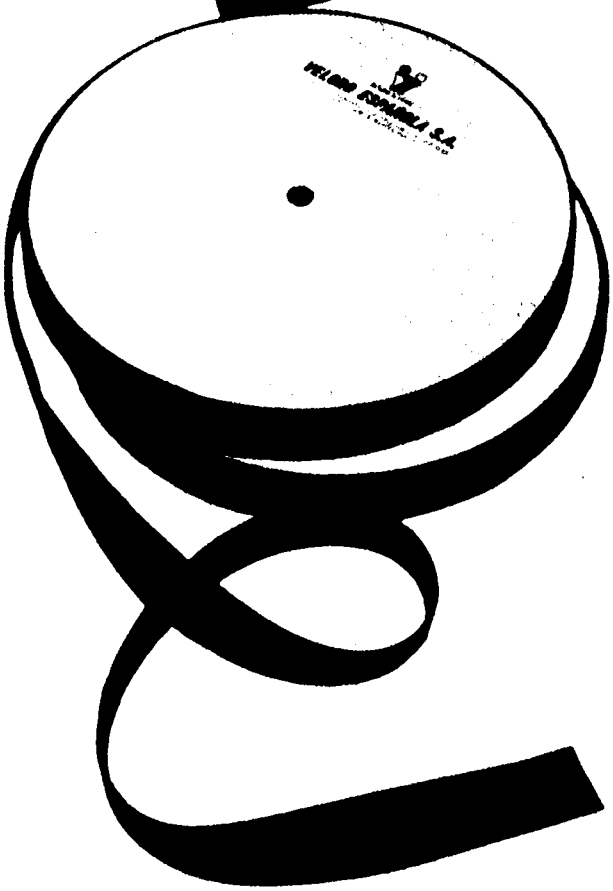

LA CINTA QUE ENGANXA

Distribuïdors a Mèxic i USA

ARTIMPORT

ARTIMPORT, S. A. de C. V., Municipio Libre 184, Colonia Portales, Teléfonos: 539-66-42/539-66-43
Télex: 1773549 LARTME. Apdo. P.: 61-286, 03300 MEXICO, D. F., México

ARTIMPORT INC., One Riverwalk Place, 700 North St. Mary's 14th. Floor, Phone: 512/299-6700
Telex: 767524 HQ SNT, SAN ANTONIO, Texas 78205, USA

JOC

joventut orfeó català

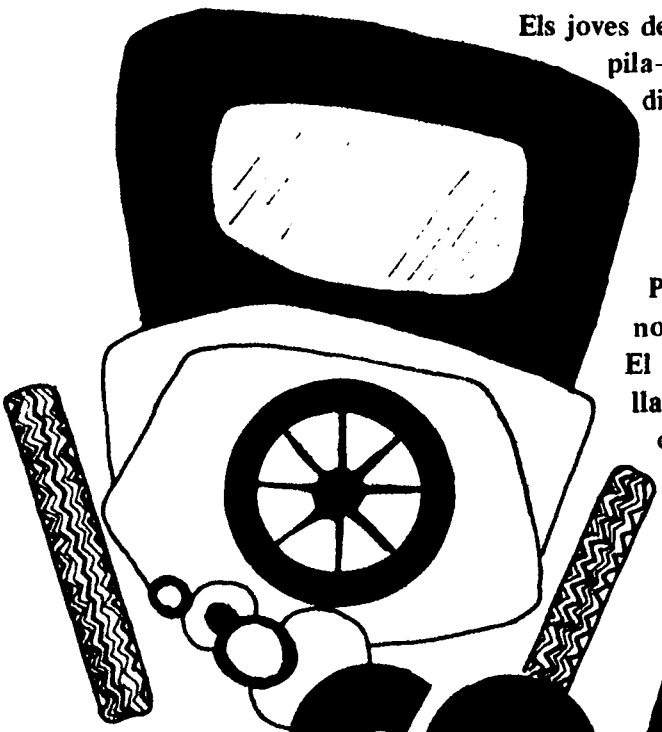

Els joves de l'Orfeó –ara que ens hem aplegat, hem vist que som una pila–. Ens reunim un o dos cops a la setmana, per xerrar, discutir, jugar i fer coses.

Fa poc organitzàrem un RALLYJOC que començà a les 9 del matí i s'acabà amb el repartiment de premis i ballaruca a quarts de tres de la matinada.

Ara estem enfeinats, pintant i redecorant el nostre estatge. Pensem fer-ne un "niu" acollidor i –el més important– al nostre gust.

El més immediat i el que ens porta ben atrafegats, es la revetlla de San Joan. Després –quan tornin els que són de vacances– tenim previstes una sèrie de coses: Concursos de ping-pong, dominó, billar, escacs, concursos de fotografia, integració d'un equip de futbol (per tal que els bons, puguin passar al Barça), etc.

Tot això ho fem perquè volem sentir-nos tots units; els joves d'origen català, els emparentats amb catalans i senzillament simpatitzants de tot el que es refereix amb Catalunya. Tots els que hi vulguin participar, de Mèxic o d'on sigui, parleu-nos, escriviu-nos o veniu.

Dieu-nos els vostres projectes i feu lliurament de les vostres suggèrencies Qualsevol dissabte de sis a vuit del vespre ens trobareu ballant a l'esbart, o feinejant per l'Orfeó.

Desitgem, i esperem, que a través de les activitats de la JOC, poguem reunir una bona colla de joves catalans o de fills de catalans, que han d'ésser, per llei natural, els qui han de donar continuïtat i personalitat constant a la col·lectivitat catalana de Mèxic. ■

rally joc 85

27 abril

Jovent, veniu amb nosaltres!

ESCACS

Núm. 1

LLUCIÀ FRANCINO

POSICIO:

BLANQUES: 13 peces — R1AD, D2R, T1D, T1TR, A1AR, C3AR, C5D, P2TD, P2CD, P2AR, P4AD, P5TR, P6CR.

NEGRES: 13 peces — R1CR, D1AD, T1AR, T1TD, A2CD, A3TR, C3AD, P2TD, P2R, P2AR, P2TR, P3CD, P5AR.

PARTIDA: Mestel – Miles (Londres, 1984).

La posició té tot el que cal per a convertir la partida en una carrera desenfrenada, d'ambdós bàndols, per aconseguir una ràpida decisió. L'avantatge de la iniciativa és a favor de les blanques, a més el seu desenvolupament és més eficaç davant el rei enemic. Cal anar en compte però, doncs, si la posició negre arribés a consolidar-se l'avantatge passaria al seu favor, gràcies a llur parella d'àlfils.

Juguen blanques:

18. PxPA+, R1T
(Per evitar una possible clavada a la diagonal blanca.)
19. A3T
(*No* 19. CxP, CxC. 20. DxC, AxC 21. T1C, D4A)
19. ..., D1C
(*Si* 19. ..., D1D 20. D6R, A2C 21. P6T i guanyen peça.)
20. CxP
(*No* 20. D6R, A2C 21. P6T, A4R amb possibilitats de defensa.)
20. ..., TxP
(*Si* 20. ..., CxC 21. DxC, AxC 22. T1C, A2C 23. P6T, A4R 24. T8C+, TxT 25. PxT=D+, RxD 26. T1C+, R1T 27. A8A! i guanya.)
21. ...!!!
(Blanques juguen i en poques jugades decideixen. El tema no s'aparta dels comentaris fets.) ■

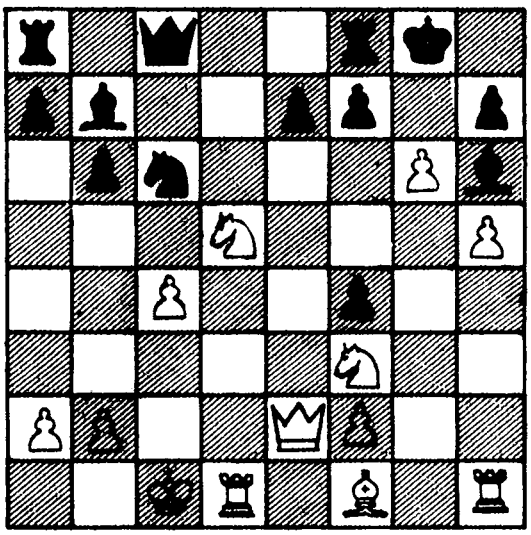

Restaurant

Costa Dorada

La Menja Mediterrània

AV. EJERCITO NAL. 648, MEXICO, D. F. • TELS.: 545-30-86, 531-12-77

Trenca el gel amb
Catalina Cooler
Vi blanc o negre amb aigua natural

mots encreuats

ALBERT SOLÀ

Núm. 1

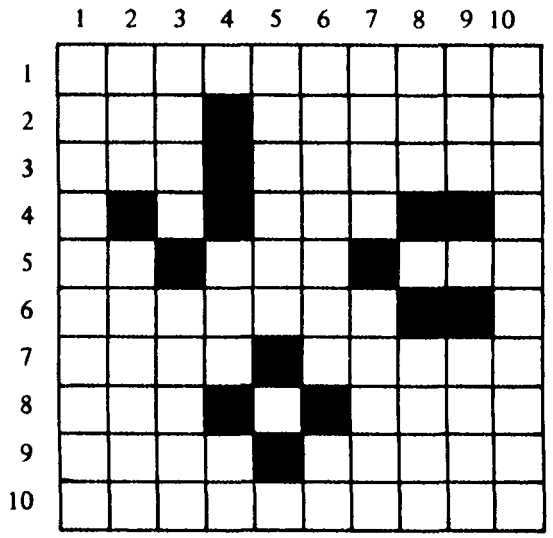

HORITZONTALS

1. Ciutadà de la principal colònia fenícia al nord d'Africa.
2. Au! Munió, escamot (al revés).
3. Es pot llogar o comprar. Pseudònim d'En Pelegero.
4. Vocal dèbil. Vocal forta. Prefix que significa contra. Sovint acompanya la lletra ena.
5. Ens és fidel. Se'l sent a la muntanya. El llamp l'anuncia.
6. Concordança, uniformitat (plural) Consonant.
7. Morat. Localitat on les tropes s'aturen per passar la nit (al revés).
8. Irritació (al revés). Només admet accent greu. Virrei del Perú.
9. Reina. Pol positiu.
10. Ball de parella (plural).

VERTICALS

1. Posades paral·lelament de costat però oposades (sing.).
2. Es bo amanit. Nom d'Opera (al revés).
3. Eina dels esclopers. Nom d'un famós tenor català (al revés).
4. Consonant. C_2H_6. Déu egipci (al revés).
5. S'atansa una nau a terra. Preposició. Vocal.
6. Capgròs adult. Casa (al revés).
7. Avia. Copes, tasses (al revés).
8. Consonants. Vintena lletra de l'alfabet català. Per ell s'anomena el NH_3.
9. Prefix que significa dins. Consonants. Les dones l'amaguen (al revés).
10. Libèl·lula, espiadimonis (plural).

Es lliuraran premis a les primeres respostes correctes que es rebin de: Mèxic, D. F.; Estats de la República Mexicana; de Catalunya; i de l'estranger en general. El nom dels guanyadors i la solució, seran publicats en el proper número. ■

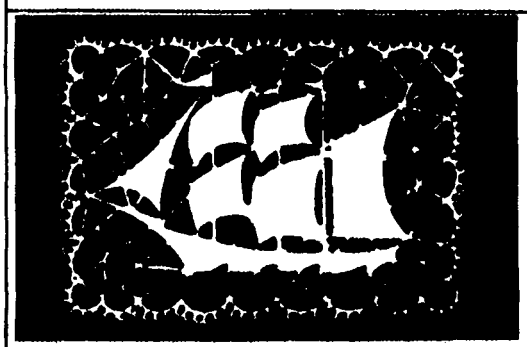

MARIBEL

Llenceria fina

PASAJE ITURBIDE 18,
Tel.: 518-27-95
México, D. F.

GEC

GRUP EXCURSIONISTA CATALUNYA

La Setmana Santa d'enguany un grup d'afeccionats a l'acampada van anar a la "Presa Omiltemetl". Es varen reunir vora cent persones en tendes de campanya, casa-rodants i demés habitacles provisionals. A més hi portaren tota mena d'estris com barques de motor, rais, esquís d'aigua i una dutxa amb aigua calenta que sempre munta l'amic Torà i que treballa a base d'una bomba d'aquelles de manxar. Durant la setmana varen tenir sol, pluja, boira baixa, fred i calor. Vol dir que n'hi va haver per a tots els gustos. A remarcar la presència d'un petit grup del Centre Català de Guadalajara, encapçalat pel seu president, el gran amic i activista Xavier Moya.

APLEC DE PRIMAVERA

El diumenge 14 d'Abril d'Enguany va tenir lloc l'Aplec del catalans de Mèxic, al mateix indret que els darrers anys, en una petita vall vora l'Ajusco, a tres mil metres d'altitud. Malgrat el fred i un cel ennuvolat que feia cara de pluja, hi ha haver força gent, sobretot una pila de nou vinguts que són l'esperança, de la continuïtat de l'Orfeó. Vàrem dinar amb presses per por de la mullena però després el cel es va aclarir i vam fruir d'una tarda ensolellada i un vent fred i fort que feia voleiar la nostra gran senyera penjada entre dos arbres. Hi va haver moltes rotllanes ballant sardanes –bo i esbufegant– i després es van organitzar els jocs tradicionals –com ara curses de sacs i estirar la corda– a més d'alguns de nous que va posar el Miquel Martí. Amb la posta del sol vam fer cap de tornada a la ciutat. ■

INDUSTRIAS COMPLEMENTARIAS DEL EMBALAJE S.A. DE C.V.

POSA A DISPOSICIO DE TOTS ELS INDUSTRIALS I COMERCIANTS:

*** ETIQUETES AUTOADHESIVES EN:**

Couché
Kromacote
Acetats
Vinils
Fluorescent
Paper Alumini
Làmina Alumini
Metalitzats Or o Plata
En impressió fins a quatre tintes.

*** CINTES AUTOADHESIVES PER A EMPAQUETAR:**

Tots els amples,
llargs i qualitats
impreses a una o
dues tintes o
bé sense impressió.

ALFONSO REYES No. 193, COL. CONDESA C.P. 06140 TEL. 516-14-38

CENTRE CATALÀ DE GUADALAJARA

AQUEST CENTRE es va fundar l'any 1956 amb l'adhesió de gairebé tots el catalans que residien a la ciutat de Guadalajara i poblacions veïnes. S'hi aplegaren unes cinquanta famílies. Durant els primers quinze anys la seva vida tingué força lluïment, però després s'anà decandint fins a arribar a la total extinció a les darreries de la dècada passada.

No parlarem de les causes de la seva mort perquè, tal com passa en tot, la culpa és molt negra i ningú no la vol. Podem assenyalar, però, que els vells dirigents no saberen donar satisfacció a les preferències de la joventut.

Són ara els fills dels fundadors, i alguns arribats de nou, els que s'han emprès, amb un entusiasme admirable, la tasca de fer reviure aquest Centre que ja es donava per mort i enterrat.

Tot va començar en l'organització d'un aplec amb motiu de la festa de Sant Jordi d'ara fa dos anys. D'aquest aplec, força concorregut, en va sortir un altre que va tenir lloc el 20 de novembre, amb més assistència encara. S'engrescaren els seus organitzadors i després d'un sens fi de gestions, amb els corresponents entrebancs i sense deixar de realitzar actes col·lectius, el dia 22 de gener d'aquest any es pogué celebrar una assemblea formal de la qual en sorgia el Consell Directiu, format així:

President:
Xavier Moya i Pedrola

Vice-president:
Josep Bru i Tomàs

Secretària:
Eulàlia Torrella d'Arbós

Tresorer:
Enric Alujas i Corbella

Vocals:

Art i cultura:
Agustí Jorba i Mata

Comunicacions:
Joan Carreras i Casadesús

Relacions públiques:
Enric Mas i Colomer

Projectes especials:
Jordi Faraundo i Pedrola

Secció de dames:
Nuri Palerm

Secció de joventut:
Xavier Moya i Garcia.

Heus aquí un resum de les principals activitats portades a cap des que s'inicià la nova vida del Centre:

1984

11 de setembre. Commemoració de la Diada Nacional.

10 d'octubre. Conferència en anglès sobre "Cultura i costums de Catalunya", auspiciada per l'*Instituto Anglo-Mexicano de Cultura.*

21 d'octubre. Aplec de tardor.

15 de novembre. Formació del grup "El Cau", integrat per la joventut.

24 de novembre. Presentació al *Teatro Degollado* de l'Esbart Dansaire de l'Orfeó Català de Mèxic.

25 de novembre. Ballada de sardanes a l'*Instituto Cultural Cabañas,* seguida d'un àpat de germanor.

1985

22 de gener. Assemblea General per a formar oficialment el Consell Directiu.

4 de febrer. Iniciació del curs semestral de llengua catalana.

19 de març. Assemblea General Extraordinària per a modificar alguns articles dels Estatuts.

12 de maig. Aplec anual.

21 de juny. Revetlla de Sant Joan.

Per a més endavant hi ha grans projectes, algun d'ells una mica agosarats, com és l'adquisició d'un estatge social, adequat a les conveniències de la joventut. Esperem poder-los anunciar ben aviat.

El curs de llengua catalana, acabat aquest juny, és ben segur que es reprendrà el mes d'octubre vinent.

L'adreça actual del Centre és provisionalment:

Centre Català de Guadalajara, A. C.
Apartado Postal 1-1121
Guadalajara, Jal. ■

secció esportiva

Encara que enguany només es parla del Barça, gairebé per tot el món, però del Barça de debò, el de casa nostra, el de Les Corts o del Nou Camp, no ens cal oblidar que existeixen altres Barça en molts països on hi ha nuclis de catalans, i Mèxic no en podia pas ésser una excepció.

Els nostres nois que juguen al F. C. Barcelona de Mèxic i participen en el campionat de la Lliga Espanyola (la més forta dels "amateurs") no ho fan gens malament. Està a punt de finalitzar el Campionat i van en el quart lloc de la classificació, però encara esperen millorar i acabar entre els tres primers.

Per a la propera tamporada tenen molts projectes i, és clar, moltes ambicions; la més important de les quals, és arribar a ésser campions de Lliga i posar els colors blau-grana del Barça en primeríssim lloc davant de tota l'afició esportiva futbolera. I hem de pensar

que darrera el nom del Barça hi va lligat el nom estimat de l'Orfeó Català. ■

CELPAP, S.A.

PAPER I CARTÓ IMPORTAT

SUÈCIA – ESPANYA – BRASIL – USA

CARTÓ LAMINAT (Producció nacional)

NARCÍS
COS ALBIÑANA

Río Pánuco 127-1403
Colonia Cuauhtémoc
México, D. F.
Tels. 514-84-29 – 529-74-67
Télex 1761135 CELME

Revetlla de Sant Joan

Dissabte 22 de juny, estant ja en premsa *ROC*, se celebrà a la NOVA LLAR la festa del FOC NOU.

Infants, joves i grans, gaudiren d'una festa que començà a quarts de deu a la nit i es perllongà fins passades les 3 de la matinada –no hi hagué cap valent que s'esperés a la sortida del sol–.

Es menjaren coques, de fruita i de llardons, s'esgotaren les seques amb butifarra, hi hagueren empentes per la rifa de la coca gegantina i s'entregaren tots els objectes que teníem a la tómbola.

Per primera vegada, i mitjançant un artilugi magníficament improvisat pel jovent, es féu baixar del terrat la FLAMA DEL CANIGÓ que prengué –a la font de la casa, davant dels infants bocabadats– el NOU FOC. ■

Dansaires de l'Esbart 1985

Alguns membres de l'Esbart de Dansaires, de l'Orfeó Català han aprofitat un petit descans entre els assaigs, per deixar-nos aquesta foto-record.

Com podem constatar ara comptem amb 29 inscrits a l'Esbart; però si pensem com assegura la dita "entre tots ho farem tot", haurem d'esforçar-nos per tal que abans d'acabar l'any poguem doblar el nombre d'activistes.

Recordem aquelles estrofes del poeta:
La sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan...

Mestre: Ernest Montfort
Ajudant: Francisco Reyes

DANSAIRES

Raul Vinuesa	Vivianne Centella
Miquel Regidor	Mireia Centella
Albert Solà	Eulàlia Ribera
Miquel Torà	Anna Ribera
Raul Reyes	Carlina Tarragó
José Juan Reyes	Charo Tarragó
Alexandre Tarragó	Magalí Sarmiento
Guillem Galí	Griselsa Sarmiento
Peter Aranguren	Greta Ruíz
Ricard Cayuela	Mariana Ruíz
Albert Cayuela	Núria Vila
Lluís Benet	Mercè Vila
Jaume Romagosa	Rosario Martínez
Carlos Rivera	Lara Francino
Alfonso Olivares	Magalí Bohigas ■

Urbinón M. R.

Collita 1979

S.S.A 71060 "B" CHKB-01374/D1

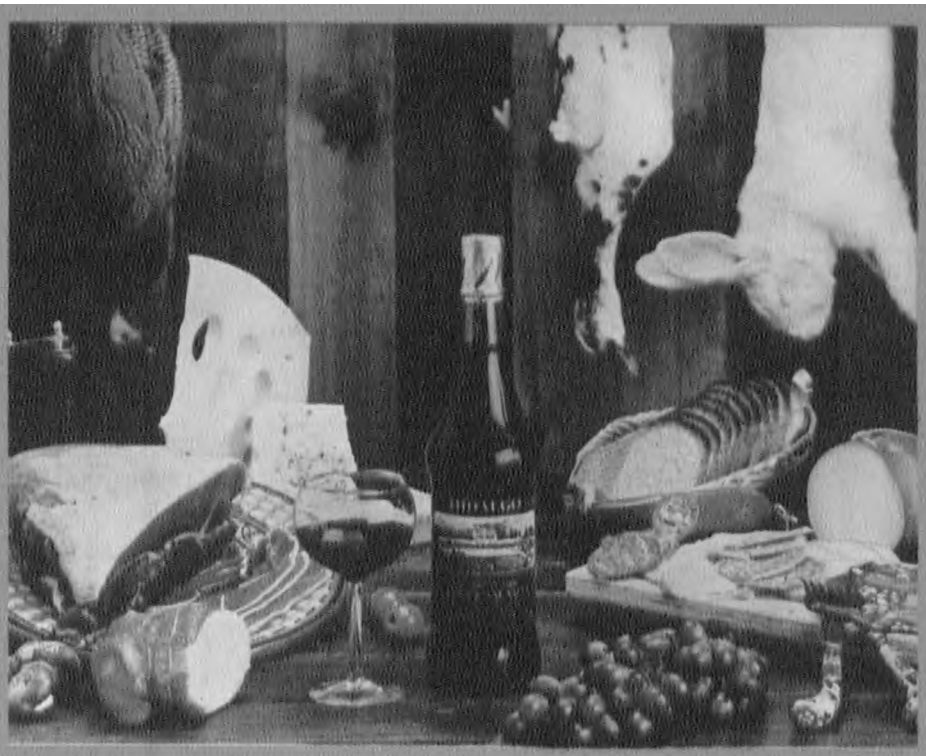

CAVAS de SAN JUAN

SOCIEDAD ANONIMA DE CAPITAL VARIABLE

VINS

HIDALGO

VINS